

DET VISSTE VI INTE OM

SAMREALSKOLAN I
TÖREBODA 1950 - 1954
I ALLA FALL INTE JAG

Våren 2024 / Alf Gunnarson

Slutgiltig utgåva. Publiceras i www.mossebobladet.se 2024-04-11.
Ersätter preliminär utgåva, daterad 2024-03-24.

Järnvägsstationen i Töreboda.

Del av köpingen.

INNEHÅLL

FÖRORD

BILDSIDOR

REKTOR RUD.
MAGNUSSON

FRITZ LINDÉN

SVEN GAUNITZ

GÖTE ANDERSSON

BIRGIT HELLQUIST

OLGA JUNZELL

JOHN FRYKNER

SVEN HOLMBLAD

GOTTHARD BJÖRK

VAKTMÄSTARE

NATH. SANDÉN

LUNCHLAGARE

JUDIT FINNBORG

GLÖMDA: HÄR NÄMND

SAMMANFATTNING

SLUTORD

FÖRORD

När jag var barn i Vallsjöbol (Finnerödja socken) under 1940 – talet, åkte man ibland till staden för att handla eller kanske sälja, om man var jordgubbsodlare och det var man (odlare) i Finnerödja vid den tiden. I det senare fallet tömdes bilen på allt innandöme utom det som föraren behövde för att framföra fordonet och det lastades in en massa trälådor fyllda med jordgubbskartonger - tjugo i varje låda - och dessa såldes till sugna Mariestadsbor och Törebodadabor. Det hände faktiskt, undantagsvis, att man åkte till staden bara för nöjes skull, men det låtsades man inte om, ty det kunde tolkas som lättsinne och det ska man veta: lättsinne sågs som flärd och flärd var bristvara på landsbygden under 1940 – talet.

Tätorter var finare än bonde – landet och det betydde att man tog på sig de finaste kläderna man hade vid sådana resor. Jag talar nu om resor för att handla och nöjesresor. Det fanns minst fyra sorts tätorter vid den tiden: stationssamhällen, som Finnerödja och Gårdsjö, municipalsamhällen, köpingar och städer. När man åkte till stationssamhället dög de näst bästa kläderna men åkte man till Hova (municipalsamhälle) fick man inte se ut hur som helst och klädkoden vid resor till Töreboda (köping) och Mariestad (stad) var densamma för båda ställena. Endast det bästa var gott nog. *I morgon ska vi åka till stan.* I Vallsjöbol betydde det att vi skulle åka till Mariestad (inte Karlskoga, inte Kumla, Örebro eller Askersund). Vi sa aldrig: *I morgon ska vi åka till köpingen.* Nej, vi åkte till Töreboda. Hova var nog det enda municipalsamhälle vi kände till och det var inte så lätt ord att lära sig. Det var nästan lika svårt som familjebilens (Renault) efternamn, *Juvaquatre*. En svart Renault Juvaquatre. Det lärde vi oss aldrig och det var en lättnad när den byttes bort och ersattes av en Ford (Taunus).

Jag hade en blå Rex stående vid Gårdsjö järnvägsstation.

Töreboda låg lite närmare än Mariestad. Innan familjen hade egen bil fick man finna sig i att cykla till Gårdsjö och köpa en normalspårig biljett till Töreboda eller en smalspårig till Mariestad. År 1950 hade jag ingen egen bil och inget körkort, eftersom jag var tretton år och så liten till växten att det enda jag såg, när jag satte mig i förarsätet, var en instrumentbräda. Trots det kunde jag köra bil vid elva år ålder, har det berättats. Jag gissar att det behövdes några kuddar och körningen skedde på hemmaplan, kanske under överinseende av någon vuxen med giltigt körkort. Jag fick en ny cykel på min födelsedag (13 år) i april 1950. En blå Rex med kluven stång och två växlar. Med denna min blåa Rex förflyttade jag mig mellan Vallsjöbol och Gårdsjö, Gårdsjö och Vallsjöbol, dag efter dag under åtta terminer åren 1950 – 1954.

Så här efteråt: Realskolan var förskola till Gymnasiet. Jag vill därmed inte förringa realexamen som något oviktigt och värdelöst. Tvärtom: det var en språngbräda till många arbeten som var ouppnåeliga med sex- eller sju - årig folkskola som grund. Det passade mitt trettonåriga kynne att åka till Töreboda dag efter dag. Jag gillade det. Jag tyckte det var kul att lära sig saker och ting. Allt betygsattes, utom Fru Finnborgs skolluncher och vaktmästare Natanael Sandéns manér. Det tillämpades en särskild betygsskala för tillresande ungdomar det första läsåret men så småningom jämnades sådana småsaker ut och alla behandlades lika. Mobbning kan ha förekommit. Jag vet inte, för jag har aldrig låtit mig mobbas och jag har, mig veterligt, aldrig mobbat någon.

Här ska jag berätta lite fakta om rektorn, lärarna och övrig personal vid samrealskolan. Var kom de ifrån? Hade de en mor och far? Om så, hade de säkert även en farfar, farmor, morfar och mormor. Jag ska kolla det där, så gott det går med ledning av Riksarkivets kyrkböcker.

2024-03-12/ Alf

TVÅ BILDER

Sensommaren 1950.

Kära Framtid! På bilden här uppe har vi ställt upp oss, för att bli fotograferade. Vi är nybörjare i Samrealskolan. Vårt klassrum ligger på första våningen, närmast entrén. Det rymmer trettio elever (eller drygt det) och det är ju bra, eftersom det är ungefär så många vi är. Längre bort i korridoren finns tvåornas klassrum och på andra våningen hör treorna och fyrorna hemma. I källaren finns skolbespisning (Fru Finnborg) och slöjdsal (Herr Björkäng). En halvtrappa upp sitter

rektorn och alla lärare. Det är bara rektorn som har eget rum. På samma plan finns aulan och på översta våningen fysiksalen.

På andra sidan finns den stora folkskolan och gymnastiksalen. Rektorn heter Rud. Magnusson och lärarna heter: Fritz Lindén (Pluto), Sven Gaunitz, Göte Anderson, Birgit Hellquist och Olga (doktorinnan) Junzell. Vaktmästaren heter Sandberg. Han har många nycklar att hålla reda på.

Weine Ågren och jag är minst i vår klass, men det ska vi ändra på. Vi har fyra år på oss! / Alf

(Ur <https://www.mossebobladet.se/MO.01.ME%20ABSENT%20VBOL.pdf> (2017).

Försommaren 1954.

REKTOR RUD. MAGNUSSON

Han kallade sig Rud. och man förutsatte att det var en förkortning av Rudolf. Namnet kunde förstås ha varit Rudyard, fast det trodde ingen, även om rektorn undervisade i Engelska. Jag minns Rud. Magnussons första lektion i Engelska. Han satte sig ner i katedern, förrättade sedvanligt upprop, viftade med den engelska nybörjarboken och sa: *Di ha fått för sig att Engelska ska vara det första språket i stället för Tyska.*

Di, det var såklart Skolöverstyrelsen, som likt alla centrala styrelser betraktades skeptiskt och ifrågasättande av lokala befattningshavare av alla de slag. Det här var blott några år efter det stora krigets avslutning i mitten av 1940 - talet och allt tyskt trycktes undan ett tag, till förmån för det som var engelskt och USA- amerikanskt. Det gällde på alla områden i samhället och det varade in i nutiden.

- How are you to- day, Charles? - Very well, thank you and how are you? - I am well, thank you.
- And how is Kate? - She is well too, thank you.

Det var så det började. Hur det slutade, minns jag inte. Men rektorn himself undervisade oss i Engelska fyra år i rad. En gång, i december månad, jag tror det var 1952, förvånade han oss lite extra. Vi borde lära oss sången *Sankta Lucia* på originalspråket, tyckte han och skrev den italienska texten, ord för ord, rad för rad, på svarta (gröna) tavlan:

Sul mare luccica l'astro d'argento, placida è l'onda, prospero è il vento. Venite all'agile barchetta mia; Santa Lucia! Santa Lucia!

Det var bra gjort av Rud. Magnusson! Det tyckte jag då och det tycker jag idag.

FADERN OTTO MAGNUSSON VAR PASTOR I METODISTSAMFUNDET

T v: Metodistkapellet i Vallda. T h: Vallda, norr om Varberg, i Halland.

Han föddes i april månad, år 1894 och hans dopnamn var Carl Rudolf. Fadern, Otto Magnusson (född 1857) var diakon i Metodistkyrkan. Maken hette Sofia Fredriksson (född 1858). I mars månad, år 1896, föddes familjens andra barn, sonen Adolf Filip och senare det året flyttade familjen till Dalsland.

Adolf Filip kom senare i livet att kalla sig Ad. Fil. Fast det tillägget, det förstår nog alla, var bara ett dumt påhitt av författaren. Otto Magnusson och maken hade (såklart) båda lämnat Svenska kyrkan och var medlemmar i Metodistkyrkan.

VALLDA SOCKEN I HALLAND 1893 - 1896

32	Diakon Otto Magnusson	57	3/1	Förskops	93	✓	Alingsås	93 1/2	53
33	H. H. Sofia Fredriksson	58	5/7	82/83	25/3	✓	"	"	54
34	Jon Carl Rudolf	94	4/2	Walden		✓			

Vallda husförhörsbok. Föräldrarna kom från Alingsås 1893 och de gifte sig i mars samma år.

ÄRTEMARCKS SOCKEN I DALSLAND 1896 – 1901

Vid årsskiftet 1898 / 1899 är familjen färdigbildad och består av: Otto Magnusson (41), Sofia Fredriksson (40), Carl (Karl) Rudolf (4), Adolf Filip (2) och Lydia Elisabet (nyfödd). Efter fem år i Dalsland bär iväg till Glava socken i Värmland år 1901. Därefter flyttar familjen, under nästan två decennier, runt till en rad socknar i Mellansverige.

8	Otto Magnusson	Metodistkyrkan	57	31	Förky	v	93 ²⁵	fr. 192	97
9	h. Sofia Fredriksson		58	13	d ^e	v	"	"	"
10	s. Karl Radvig		94	4	Hollands l. Vallöda	v		"	"
11	s. Adolf Filip		96	2	D ^e	v		"	"
12	s. Lydia Elisabeth		98	10	Höstenmark	v		"	"

Deras dotter, Thyra Otilia, föddes i maj 1897 och avled i juni månad samma år.

GLAVA SOCKEN I VÄRMLAND 1901 – 1905

ÅMÅL I DALSLAND 1905 - 1907

Åmål. Vykort, beskuret och färglagt.

VINTROSA I NÄRKE 1907 - 1908

Det var nog jobbigt för barnen i pastorsfamiljen, eftersom de tvingades att byta skola stup i ett. När familjen kom till Vintrosa den 24 augusti 1907, fick trettonårige Carl Rudolf gå sitt sjätte läsår där, efter att ha varit elev i Glava och Åmål åren före. Hans bror Adolf Filip var också inne på sin tredje skola, medan systemen Lydia Elisabeth gått småskolan i Åmål och fick starta sin folkskolekarriär i Vintrosa. Men Vintrosa var ingalunda någon slutdestination för familjen Magnusson. Redan efter ett drygt år i Närke, bar det iväg till Västmanland.

ODENSVI I VÄSTMANLAND 1908 – 1913

Vykort, beskuret och färglagt.

Hulstige

Teg, ligetide, verk och tilldelning m. m. under afstämning	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Personer till vilka stämning utskickades	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	19	

Karl (Carl) Rudolf (18) begav sig till Åmål 30 oktober 1912 och han skrev sig där i fem månader samt återvände till faders- och moders- huset 5 mars 1913. Senare det året (september, som oftast) lämnade de fem Odensvi (Kulinge) och begav sig till Södermanland. Under vistsen i Åmål bodde Karl Rudolf i kvarteret Bävern och arbetade som handelsbiträde.

MÖRKÖ SOCKEN I SÖDERMANLAND 1913 - 1918

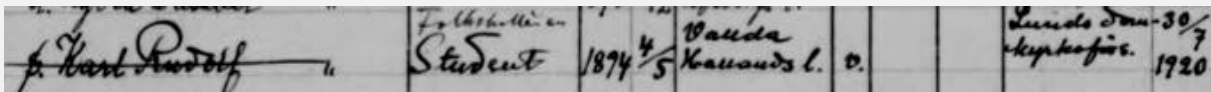

Mörkö Metodistkapell. Vykort (1904).

Karl (Carl) Rudolf (20) lämnade Mörkö på hösten 1914 och bosatte sig i Uppsala, där han studerade vid universitet. Han återvände till Mörkö på försommaren 1917. Familjen lämnade Mörkö och flyttade till Ljuders socken i Småland. Fast de var fyra som intog Ljuder: Otto (61), Sofia (60), Adolf Filip (22) och Lydia Elisabeth (20). Karl Rudolf (24) lyttade ungefär samtidigt till Lund

LJUDERS SOCKEN I SMÅLAND 1918 - 1924

De fyra flyttade in i en lägenhet uti Metodistkapellet (Åkerby) vilken de lämnade ett drygt år senare, dock bara för att flytta in i en annan, samfundet tillhörig lägenhet i Åkerby. Och vem, tror ni, dyker upp i Ljuder i slutet av juli månad 1920? Jo, Karl Rudolf ansluter till föräldrar och syskon:

Karl Rudolf har blivit folkskollärare!

Otto Magnusson (67), make Sofia (66), sonen Adolf Filip (28) och dottern Lydia Elisabeth (25) flyttade till Åmål i september 1924 och där lämnar vi dem, för att helt fokusera på äldste sonen, Karl Rudolf. Han lämnade Ljuder i oktober 1923 och flyttade till Udenäs socken i Skaraborgs län (och därifrån är det inte långt till Töreboda).

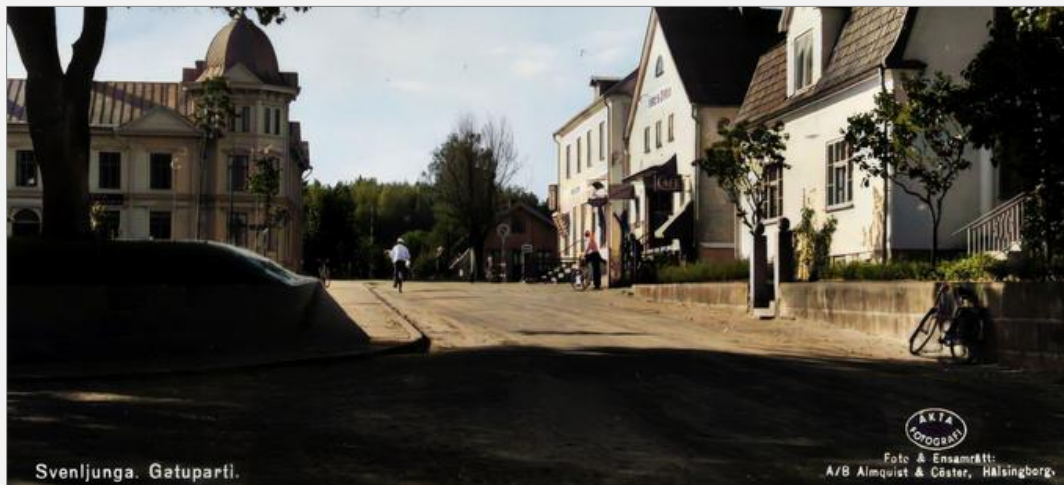
FOLKSKOLAN I LINDHULT, UNDENÄS SOCKEN

[illegible]

Från Lindhult kunde man känna doften av sjön Unden.

Karl Rudolf Magnusson (29) kom i mitten av höstterminen 1923. Året efter gifte han sig med Elisabet Gustafsson (28) från Södertälje. Deras söner Olof Halvard och Börje Seved föddes 1925 och 1932.

Den 1 september 1939 tågade Adolf Hitlers arméer in i Polen och Karl Rudolf Magnussons familj flyttade till Svenljunga socken ☺. Under de närmaste två åren tjänstgjorde filosofie kandidaten och ämnesläraren Magnusson vid samrealskolan i Svenljunga. På hösten 1941 tog man sig till Töreboda.

Svenljunga. Vykort, beskuret och färglagt.

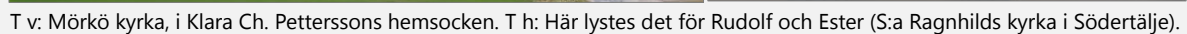
Samrealskolan i Töreboda (Wikipedia).

Rektor Rud. Magnusson, fil. kand., f. e., adjunkt vid läroverket, undervisar i engelska i klass 4⁴ (3 t.), praktisk kurs i engelska i kl. 4⁴ (1 t.), i engelska i kl. 1⁴ (8 t.), i tyska i kl. 2⁴ (6 t.). Summa 18 t. Rättar engelska skripta i kl. 4⁴. Leder morgonandakten 1 dag i veckan. Bostad: St. Bergsgatan 5. Tel. 280.

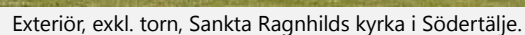
Ur Katalog över samrealskolan i Töreboda (1954).

Det var en lång resa för vår rektor. Den började i halländska Vallda vid sekelskiftet 1800 / 1900 och det blev många uppehåll men år 1941 var målet nått. Kanske citerade Rud. Magnusson den gamle franske generalen Mac Mahon, under Krimkriget, 1855: *J'y suis, j'y reste*. Här är jag, här stannar jag.

Ester Elisabeth Gustafsson var född i Södertälje år 1896. Hennes föräldrar: Per Otto Gustafsson, född år 1865 i Salems socken i Södermanland och Klara Charlotta Pettersson, född år 1868 i Mörkö socken, också i Södermanland.

De gifte sig 3 oktober 1924. Samma dag beslöt den svenska regeringen att ge AB Radiotjänst ensamrätt på rundradiosändningar, som skulle finansieras med licenser. Radion var på G. i svenska hem.

12

ÄMNESLÄRARE FRITZ LINDÉN

Kanske resonerade man så här i Samrealskolans lärarum på våren 1954: Fritz Lindén är matematik - lärare, så han får hålla tal! Med facit i hand, vet man att det talet hölls i aulan den 4 maj 1954 och det föranleddes av att rektor Magnusson fyllde sextio år.

Alla skoldagar inleddes med morgonandakt i aulan, där drygt hundra gäspande ungdomar låtsades lyssna på den lärare som för dagen hade som uppgift att, under tio minuter, prata om något ämne med kristliga förtecken. Det var även så unison psalmsång, före och efter lärarens framträdande i talarstolen. Tisdagen den 4 maj 1954 fick vi order om att sitta kvar i aulan efter morgonandakten, för att delta i en ceremoni. Fritz Lindén, med blombukett i handen, reste sig från sin plats, där framme till vänster, vände sig till sin chef och sa: Välkommen till kretsen av sextioåringar! Efter en räkka artighetsfraser fick jubilaren sin bukett och fick höra dubbla fyrfaldiga leven, det senare efter att elevernas representant framfört våra gratulationer. Några veckor efter den händelsen var vår årgång klara med samrealskolan i Töreboda.

Fritz Lindén var sextioett (61) år fyllda när han höll talet i aulan den 4 maj 1954. Sextio år tidigare var han en liten parvel i Borgstena socken, Älvsborgs län. Borgstena ligger ungefär mitt emellan Borås och Herrljunga och där fanns en privat järnväg sedan år 1863 med en spårvidd av fyra engelska tum (1217 mm). Spåret vidgades 1898 och blev normalspår (1435 mm). Varför denna järnvägshistoriska utveckling i dokumenterandet av Fritz Lindéns liv? Skälet är att jag vill visa en fin bild av Borgstena järnvägsstation:

Borgstena järnvägsstation, mellan Borås och Herrljunga i Älvsborgs län (ser ut att vara tidigt 1900 - tal). Järnvägmuseets bild.

När Fritz Lindén vuxit upp en bit och blivit tonåring, är det troligt att han tåg - pendlade mellan Borgstena och Borås, där han var elev vid stadens läroverk. Kanske var det vackra stationshuset renoverat (och förfulat) vid den tiden men Borgstena station var Borgstena station, så som Gårdsjö station var för mig några decennier senare.

Vart är vi på väg? Ska vi ta raka vägen eller en omväg? Jag känner för det senare vägvalet, för att göra det här lite mera spännande för mig och för den som läser. Påminnelse: Fritz Lindén är huvudperson i detta avsnitt. Låt oss besöka hans farfar och farmor. Bor de i Borgstena socken? Nej, det tror jag inte. Jag tror att de bor västerut. Västerut från vad? Från Borgstena. Först beger vi oss till Lindsås, en by i Borgstena socken.

Lindsås, på den halvmoderna kartan.

14 month. Lindisai's Ostrap.									
1	Ernst Albin Lindin	1857 $\frac{22}{12}$	Hof						h c -
2	Br. Albertina Johansdottir	1868 $\frac{13}{14}$	Nanga $\frac{22}{5}$						h c -
3	L. Fritz Ernst	1893 $\frac{14}{14}$	Bergsten						
4	L. Elias Albert	1895 $\frac{7}{14}$	Bergsten						

Fritz Lindéns far heter Ernst Albin Lindén, född år 1859 i Hov (Hof) socken i Älvsborgs län och hans mor, Albertina Johansdotter, född år 1868 i Vånga (Wånga) socken i Skaraborgs län. De är uppväxta på bondgårdar, brukade av hemmansägare och någon gård så pass stor att det fanns både pigor och drängar anställda. Ernst Albin Lindén hette Andersson i ungdomen men bytte till familjenamnet Lindén efter hemmanet Lindsås.

Fritz Lindéns farfar heter Anders Andersson, född år 1830 i Molla socken (Herrljunga - trakten) och farmor, Clara Eriksdotter, född 1829 i Borgstena socken. Fritz Lindéns morfar heter Sven Johan Andersson, född år 1831 i Vänga socken och mormor, Katrina Larsdotter, född 1829 i samma socken.

T v: Molla kyrka. T h: Vänga kyrka.

Fritz Lindén (27) tog studentexamen år 1920. Det framgår inte var, men med tanke på hans ålder torde han ha studerat per korrespondens. Han är därefter fortsatt mantalsskriven i Lindsfors fram till januari månad 1930, då han flyttar till Uppsala, där han så småningom avlägger en filosofie licentiat - examen. Jag kan inte läsa ut hur länge han stannade i Uppsala, men runt 1940 gav han sig iväg på en turné norrut och undervisade kunskapstörstande elever i Jämtland och Hälsingland. Det här är järnvägsstationen i Hoting:

Där steg Fritz Lindén av ett tåg och fick tjänst på Hotings kommunala mellanskola (föregångare till realskolan i Hoting). Han stannade där till mitten av 1940 – talet, då han begav sig till samma järnvägsstation, polletterade sina tunga och skrymmande tillhörigheter och löste enkel, tredje klass, biljett till Ovanåker i Hälsingland.

Kommunala mellanskolan / realskolan i Edsbyn.

Fritz Lindén, fil. lic., e. o. adjunkt, undervisar i matematik i kl. 4⁴ (4 t.), kl. 3⁴ (4 t.), kl. 2⁴ (3 t.), kl. 1⁴ (4,25 t.), i fysik i kl. 4⁴ (2,5 t.), kl. 3⁴ (2,5 t.), kl. 2⁴ (2,5 t.), i kemi i kl. 3⁴ (4 t.). Summa 26,75 t. Rättar matematiska skripta och laborationsredogörelser i fysik och kemi. Leder morgonandakten 1 dag i veckan. Bostad: Kungsgatan 2. Tel. 117 (bud). Träffas: fredagar kl. 2,15—2,45.

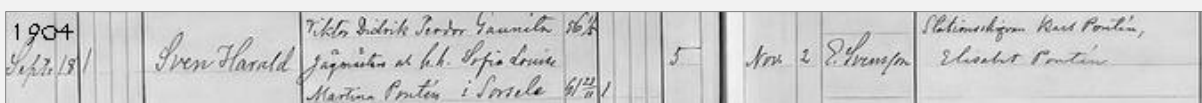
Ur skolkatalog 1954.

Fritz Lindén kom till Töreboda i januari 1946 och i Töreboda stannade han resten av sitt lärarliv. Jag vet inte om han hade med sig öknamnet *Pluto*, då han kom till Töreboda men det var under det namnet han var känd, i skolan och utanför.

ÄMNESLÄRARE SVEN GAUNITZ

Sven Harald Gaunitz föddes i Sorsele år 1904. Hans föräldrar är Viktor Didrik Teodor Gaunitz, född i Linköping år 1856 och Sofia Louise Martine Pontén, född i Lemnhults socken, Jönköpings län, år 1861. Sven hade två äldre bröder, Daniel Matias Viktor, född 1894 och Karl Bertil, född 1895. Pojkarna hade en syster som avled i späda ålder.

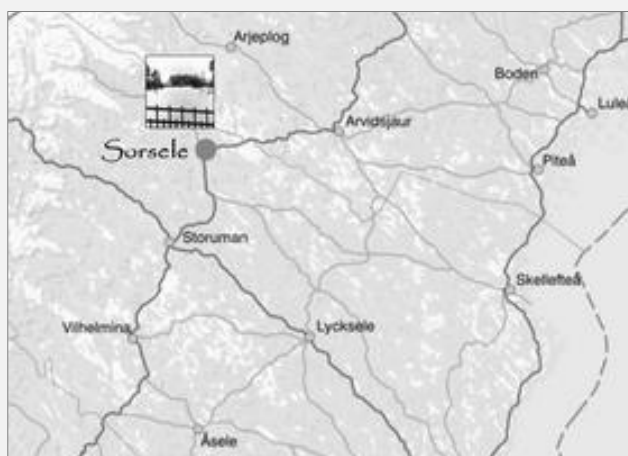
Efternamnet Gaunitz har en central plats i norrländska naturstudier och då speciellt när det gäller utforskandet av fauna och flora i Sorseletrakten och Ammarnäs fjällen. Orsaken till detta förhållande återfinns i det faktum att jägmästaren Victor Gaunitz, bördig från Östergötland, med de tre naturintresserade sönerna Bertil, Daniel och Sven var bosatta i Sorsele under åren 1904 till 1921. Dessutom besöktes de återkommande av Victors bror Rickard. Deras intensiva naturstudier finns bevarade i form av publicerade skrifter och det material de bidragit med till landets botaniska och zoologiska samlingar. Vid sidan av deras egna skrifter finns tyvärr inte mycket skrivet om deras liv och gärning och mitt syfte är nu att delvis fylla denna lucka. Föreliggande artikel tillägnas i första hand mellanbrodern Carl Bertil (CB), även om delar av informationen med nödvändighet äger en vidare giltighet. Mitt fokus på CB är huvudsakligen litterärt betingat och kopplat till det faktum att han var den som var bäst på att få sina texter utgivna i bokform. Han fick utgivna hela 33 böcker, varav flertalet skrevs för barn och ungdom. En annan bidragande faktor kan vara att han i likhet med mig själv bland insekterna specialiserat sig på skalbaggar.

Inledning.

T v: Så här inleder Anders N. Nilsson en biografi om Carl Bertil Gaunitz, Sven Gaunitz' äldre bror. (Skörvnöpparn, Umeå: 2018, häfte 1. Adressen finns här nere (blå text)).

Sorsele järnvägsstation.

Sorsele i Lappland,

https://www.sef.nu/download/norrent_filarkiv/skorvnopparn_aldre_nummer/SN_2018_01-22.pdf

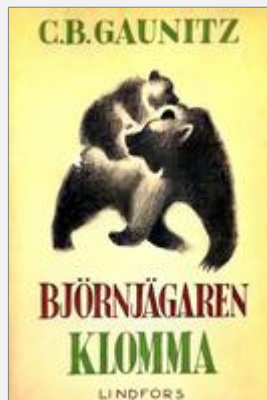
Farfar, Carl Christian Gottfried Gaunitz, född år 1815, kom till Sverige från Sachsen (Tyskland) år 1840 och bosatte sig på Värnäs säteri (Östergötland), efter att ha äktat dottern på säteriet, Hedvig Charlotta Lovisa Moll, född år 1825.

Värnäs säteri på 1920 talet (Östergötlands museum).

Jägmästarens tjänste - boställe i Sorsele.

Några av Carl Bertil Gaunitz' många böcker och författaren himself.

Gossarna Gaunitz' mor är Sofia Louise Martina Pontén, född i Lemnhults socken (Småland) år 1861. Hennes föräldrar: Komminister (senare kyrkoherde och prost) David G. Pontén, född år 1817 i Hultsjö socken (Småland) och prästfrun, Elisabeth Christina Sofia Lovisa Kuylenstjerna, född år 1839 på Fredriksnäs säteri i Gryts socken (Östergötland). Den unga prästfrun födde tre barn (av totalt fyra) under perioden juli 1859 – november 1861. Det torde vara något slags rekord, i alla fall småländskt. Man kan observera att hon är drygt tjugo år yngre än han.

T v: Lemnhults gamla kyrka. Nedbrunnen 1856. T h: Prästmannen David G. Pontén

Familjen Gaunitz i hemmet i Sorsele ca 1917. Längst till vänster Sven invid mamma Martina, i mitten Carl Bertil tittande mot kameran, till höger Daniel och pappa Victor. Foto i Sven D. Gaunitz ägo.

Bild ur Anders N. Nilssons biografi (så ock fem bilder på förra sidan).

Dödsbetyg									
1	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861
2	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861
3	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861
4	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861
5	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861
6	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861
7	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861
8	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861
9	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861
10	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861	1861

Sorsele Församlingsbok.

Dock, för att vara tydlig: vi respekterade alla lärare. Vi ifrågasatte inte. Lärarna var facit och jag kommer någonstans att skriva mitt allmänna omdöme, att realskolan i Töreboda hade en lärarkår som var värd respekt. De gjorde det de skulle och lite till.

Blomfluga (syrphidae): Sven Gaunitz' favorit – fluga.

Sven Gaunitz, fil. mag., adjunkt, undervisar i biologi i kl. 4⁴ (3 t.), kl. 3⁴ (2 t.), kl. 2⁴ (1,5 t.), kl. 1⁴ (2 t.), i geografi i kl. 4⁴ (2 t.), kl. 3⁴ (2 t.), kl. 2⁴ (2 t.), kl. 1⁴ (2 t.), i modernmålet i kl. 1⁴ (7 t.), i kemi i kl. 4⁴ (2 t.). Summa 25,5 t. Rättar herbarier och laborationsredogörelser. Leder morgonandakten 1 dag i veckan. Klassföreståndare i kl. 1⁴. Bostad: Vadsbogatan 14. Tel. 641 (bud). Träffas: måndagar kl. 1—1,30.

2024-03-08: Våren gör framsteg där ute och jag här inne.

Vi lämnade Töreboda på försommaren 1954. Sven Gaunitz fyllde femtio år den hösten och han var nog lärare i Töreboda något/några år till, innan familjen flyttade till Småland (Alvesta och Växjö).

ÄMNESLÄRARE GÖTE ANDERSSON

Göte Andersson föddes i Floda socken, Södermanland år 1913. Föräldrar: Karl Magnus Harald Andersson, född 1884 i Lilla Mellösa socken och Augusta Alfrida Bäck, född samma år i S:t Olai församling i Norrköping. Syskon: Ingrid Alfrida, född 1916 i Floda och Anna Beata Elisabet, född 1921 i Krokek. Göte var tre år när familjen flyttade till Krokek.

Floda i Södermanland.

Till adjunkt i engelska, tyska och franska vid skolan fr. o. m. den 1 januari 1954 har Kungl. Maj:t utnämnt adjunkten vid samrealskolan i Finspång fil. mag. Göte Andersson.

Adjunkt Göte Andersson har om sig lämnat följande uppgifter:

Per Göte Harald Andersson är född den 6 oktober 1913 i Floda förs., Södermanlands län. Son till bokhållaren Harald Andersson och hans hustru Augusta, f. Bäck. Studentexamen vid Sigtuna-stiftelsens Humanistiska Läroverk, Sigtuna, 1933. Språkstudier vid Uppsala Universitet. Filosofisk ämbetsexamen därstädes 1938 med ämnena engelska, romanska språk och tyska. Studier för filosofie licentiatexamen i engelska 1938—1941. Anställning som extra befattningshavare vid Överståthållarämbetet i Stockholm 1941—1945. Timlärare vid Stockholms Tekniska Institut vt. 1945—vt. 1947. Timlärare och vikarie vid Stockholms stads handelsskola vt. 1947. Extra ämneslärare vid kommunala mellanskolan i Töreboda ht. 1947—vt. 1949. E. o. adjunkt vid samrealskolan i Töreboda ht. 1949—vt. 1950. Provår vid H. allm. läroverket för flickor på Norrmalm i Stockholm ht. 1950—vt. 1951. E. o. adjunkt i Töreboda ht. 1951. Utnämnd adjunkt vid samrealskolan i Finspång fr. o. m. den 1 januari 1952. Tjänstledig vt. 1952 och ht. 1953 för tjänstgöring i Töreboda. Adjunkt vid samrealskolan i Töreboda fr. o. m. den 1 januari 1954. Studieresor: England 1935, Tyskland 1937 (feriekurs vid universitetet i Frankfurt a. M.), Frankrike 1949 (feriekurs vid La Faculté des Lettres, Grenoble), 1951 (feriekurs vid l'Institut de phonétique, Paris).

Ur Redogörelse för samrealskolan i Töreboda 1953 – 1954.

Göte Andersson, fil. mag., adjunkt vid samrealskolan i Finspång, tjänstgör å vakant adjunkttjänst, undervisar i tyska i kl. 4⁴ (5 t.), kl. 3⁴ (5 t.), i engelska i kl. 3⁴ (3 t.), kl. 2⁴ (4 t.), i franska i kl. 4⁴ (3 t.), i modersmålet i kl. 2⁴ (4 t.). Summa 24 t. Rättar tyska skripta i kl. 4⁴, 3⁴, engelska skripta i kl. 3⁴ och svenska skripta i kl. 2⁴. Leder morgonandakten 1 dag i veckan. Klassföreståndare i kl. 4⁴. Bostad: Nygatan 1. Tel. 310. Träffas i skolan måndagar kl. 2,45—3.

Vår klassföreståndare det fjärde året (ur skolkatalogen).

Följande bild visar familjens status under 1930 – talet:

17	Ljusdalen på Björnstugans ägor									17
18	ägar Andersson, Karl Magnus Harald	94	$\frac{17}{8}$	Söd. l. L. Mellösa	v	} K 11 23 10	Föd. 22	31 $\frac{14}{11}$		18
19	h. Augusta afrika, f. Bäck	94	$\frac{16}{12}$	Unch. S. t. Blai	v		"	"	"	
20	h. Per Göte Harald	13	$\frac{6}{10}$	Söd. l. Floda	v		"	"		20
21	h. Ingrid afrika	16	$\frac{12}{1}$	"	v		"	"		21
22	h. Anna Beata Elisabet	21	$\frac{16}{4}$	Krokek	v		"	"		22
23	h. Ingrid Afrika	16	$\frac{12}{1}$	Floda, Söd. l.	v		Uppsala konstskolehögskola	39 $\frac{28}{23}$		23

Krokeks församlingsbok.

Familjefadern kallas gårdskarl, sonen har varit studerande och blivit filosofie magister. Yngsta dottern ägnar sig åt hemgöromål och mellan - systern är barnsköterska.

T v: Kyrkan och närmaste omgivning i Krokek. T h: Krokek, nära Norrköping.

Göte Andersson flyttade till Hedvig Eleonora i Stockholm 1941. Vi vet ju redan vad han hade för anställningar i Stockholm, tack vare hans CV på förra sidan. Kanske kan vi se var han bodde.

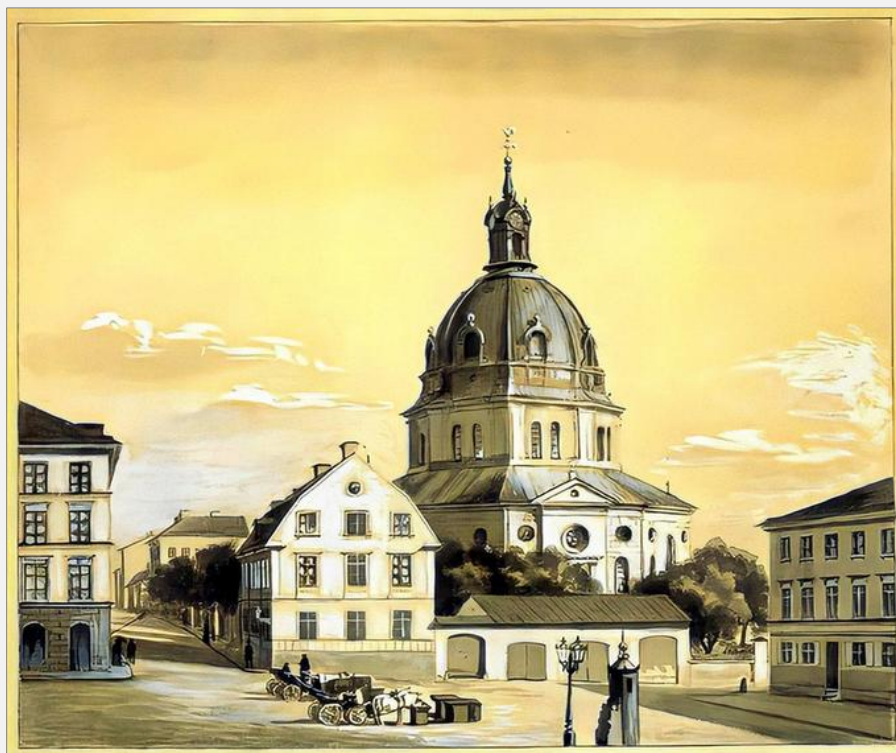
1941	Andersson, Per Göte Harald, fil mag.	6.10.	13	Floda förs Söd. l. v d K
------	--------------------------------------	-------	----	--------------------------

Krokek förs. Östl. Grevtueg. 54 1

Det kan vi! Han bodde på Grev Turegatan 54, i Hedvig Eleonora församling.

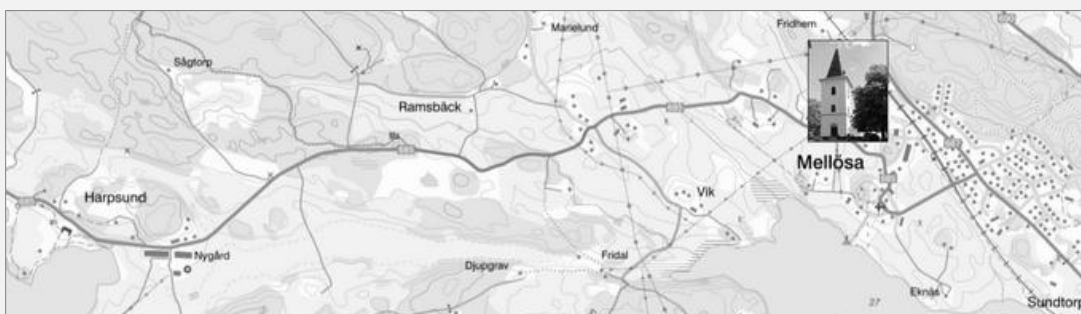

Grev Turegatan 54 (nutid).

Hedvig Eleonora kyrka, vid Östermalmstorg. Konstnär: Knut Alfred Ekwall (1843 – 1912).

GÖTE ANDERSSONS FARFAR OCH FARMOR SAMT MORFAR OCH MORMOR

Mellösa sockens centrum. T v: ett rikskänt ställe (Harpsund).

St. Hammars Rote Nyängen, Torp under Yxtaholm

	Födelse		Äktenskap		Inflyttad	
	år	år, mån, och dag	ort, (socken i Län, Sted)	Gifv. Ekt. eller Ekt.	år, mån, och dag	År mån, och dag
Torp.						
1. Anders Magnus Andersson	52	7	meän	79		
2. Anna Matilda Ersdotter	51	7	meän	79		
3. Barn: Anders Erik	79	20	meän			
4. Anna Eleonora	82	7	meän			
5. Hans Magnus Harald	84	7	meän			
6. Afriida Päsöset	86	20	meän			
7. Frans Carl Simonson	89	5	meän			

T v: Ur Lilla Mellösa församlingsbok 1886 – 1890. T h: Yxtaholm (1950 – talet).

Göte Anderssons farfar är torparen (under Yxtaholm) Anders Magnus Andersson, född år 1852 i Lilla Mellösa och farmor är Anna Matilda Ersdotter, född år 1851 i samma socken.

12	Aug. Bäck, August Alfred, Wäp. Ö. Enby	48	$\frac{28}{3}$	28 57	Ö. Enby	72	794	ad. 81	4/39
13	H. Pehrson, Emma Beata	Lofthammar	45	$\frac{5}{10}$	Ed	69	64	82	12
14	+ D. Anna Victoria	Ö.	83	$\frac{13}{16}$					
15	D. Augusta Alfrida	Ö.	84	$\frac{16}{12}$					

Göte Anderssons morfar är August Alfred Bäck, född år 1848 i Östra Enby socken (Östergötland) och mormor är Emma Beata Pehrson, född år 1845 i Loftahammars socken (Småland).

T v: Loftahammars kyrka i Småland (Västervik- trakten). T h: Östra Enby kyrka i Östergötland.

NÅGRA AV GÖTE ANDERSSONS ARBETSPLATSER

Slottsbacken nr 6 får illustrera Överståthållarämbetet i Stockholm. I bakgrunden: Tullhuset och Nationalmuseum.

Jämför hans CV i inledningen av detta kapitel.

T v: Samrealskolan i Finspång. T h: Stockholms tekniska institut.

Stockholms stads handelsskola.

Högre allmänna läroverket för flickor, Normalm i Stockholm.

ÄMNESLÄRARE BIRGIT HELLQUIST

Birgit Hellquists föräldrar: Erik Hilding Hellqvist, född år 1892 i Håkantorps socken (Falköpingstrakten) och Gerda Maria Kvick, född år 1892 i Ottravads socken (Tidaholmstrakten). Fadern var folkskollärare, modern var maka och de hade två döttrar.

7	Erik Hilding Holmgren	Full Mortuary	1899 ¹⁷ / ₁₂	Sk. Lohantoy	v 22 ¹⁶ / ₁₃	Sk. Lohantoy	2 ¹ / ₁₀	9	7	7	6	m
8	h. Gunda Maria. Kriek		1899 ²⁴ / ₁₂	Sk. Ottarad	v "	Sk. Lohantoy	22 ⁹ / ₁₁	13	8	8	6	m
9	D. Ruzit Maria Mafilda		1905 ² / ₁₂	Sk. Halua					9	9		
10	L. Ferd. Astid Sylvia		1907 ¹ / ₁₂	Sk. Helae					10	10		

T v: Halna, nära sjön Viken. T h: Halna folkskola.

Miljö Halna: Kyrkan, interiör och exteriör (nutid).

Håkanstorps och Ottravads socknar symboliseras av deras kyrkor.

Kyrkoarkitektur är fascinerande, tycker jag / alf.

Birgit Hellquist, f. e., vik. ä vakant ämneslärarinnetjänst, undervisar i kristendom i kl. 4⁴ (2 t.), kl. 3⁴ (2 t.), kl. 2⁴ (1 t.), kl. 1⁴ (2 t.), i modersmålet i kl. 4⁴ (3 t.), kl. 3⁴ (3 t.), i historia i kl. 4⁴ (4 t.), kl. 3⁴ (2 t.), kl. 2⁴ (3,5 t.), kl. 1⁴ (3 t.). Summa 25,5 t. Rättar svenska skripta i kl. 4⁴ och 3⁴. Leder morgonandakten 2 dagar i veckan. Klassföreståndare i kl. 3⁴. Bostad: Drottninggatan 6. Träffas: onsdagar kl. 10,45—11,15.

Drottninggatan 6 i nutid. År 1954 bodde Birgit Hellquist där. Fem minuter från Samrealskolan och tre minuter från järnvägsstationen, där alla tåg gick i rätt tid. Var det bättre förr?

Nutid. Drottninggatan nr 6 i Töreboda.

Halna församlings kyrkböcker är tillgängliga fram till år 1939. Det året var Birgit Hellquist fjorton år och (kanske) konfirmand i Halna. Så småningom flyttade väl både hon och hennes syster till någon närbelägen ort för vidare studier. Kanske var de elever vid den kommunala mellanskolan, senare realskolan, i Töreboda. Det är meningslöst att gissa. Vi vet att hon var färdigutbildad folkskollärare år 1950 och att hon de närmaste fyra läsåren vikarierade som ämneslärare vid samrealskolan i Töreboda.

BIRGIT HELLQUISTS FARFAR OCH FARMOR SAMT MORFAR OCH MORMOR

Birgits farfar är Ivar August Johansson Hellqvist, född år 1856 i Gudhems socken i Västergötland och farmor är Mathilda Nord, född år 1857 i Håkantorps socken.

T v: Klosterruin i Gudhem. T h: Sjögerstad kyrka.

Birgit Hellquists morfar är August Quick, född år 1851 i Sjögerstads socken (i Skövdes omnejd) och mormor är Mathilda Roth, född år 1849 i Häggums socken, i samma nejd som Sjögerstad. Farmor Mathilda Nord, mormor Mathilda Roth! Både farmor och mormor heter Mathilda! Både farfar och morfar heter August!

GYMNASTIKLÄRARE OLGA JUNZELL

Sven Eriksson, född 1849 i Mo socken (Hälsingland) och Kajsa Svensdotter, född 1860 i Junsele socken (Ångermanland) bodde i Bölen nr 1, Junsele socken och de hade fyra söner och en dotter. Familjens yngste hette Oscar (Oskar) och han utbildade sig så småningom till läkare.

Född 20 okt. 1889 i Junsele, Västernorrlands län. Provisialläkare i Töreboda distrikt. Järnvägsläkare för distr. Moholm-Laxå. Ordf. i Töreboda hälsov.-nämnd, v. ordf. i nykterhetsnämnden, led. av pensionsnämnden, ordf. i styr. för sällskapet "Barnkoloniens Vänner", huvudman och suppl. i styr. för Töreboda Sparbank. Björkängs socken.		Född 20 okt. 1889 i Junsele, Västernorrlands län. Provisialläkare i Töreboda distrikt. Järnvägsläkare för distr. Moholm-Laxå. Ordf. i Töreboda hälsov.-nämnd, v. ordf. i nykterhetsnämnden, led. av pensionsnämnden, ordf. i styr. för sällskapet "Barnkoloniens Vänner", huvudman och suppl. i styr. för Töreboda Sparbank. Björkängs socken.		Född 20 okt. 1889 i Junsele, Västernorrlands län. Provisialläkare i Töreboda distrikt. Järnvägsläkare för distr. Moholm-Laxå. Ordf. i Töreboda hälsov.-nämnd, v. ordf. i nykterhetsnämnden, led. av pensionsnämnden, ordf. i styr. för sällskapet "Barnkoloniens Vänner", huvudman och suppl. i styr. för Töreboda Sparbank. Björkängs socken.	
25/9	Junzell Oscar, e. provinsialläkare	8920	1	1	25

Oskar Junzell (38) kom till Töreboda år 1927 och bosatte sig på Drottninggatan nr 42.

I Samrealskolan skulle Olga Junzell, dåmera änka, kallas *Doktorinnan Junzell*, men hon var inte bara doktorinna: hon var GIH - utbildad gymnastikdirektör. Jag har bestämt mig för att förhålla mig neutral ifråga om min syn på lärarnas sätt att handskas med eleverna. När det gäller Olga Junzell gör jag ett undantag: hon var en mycket sympatisk människa som det var lätt att tycka om, trots att hon krävde hårt arbete av oss i gymnastiksalen. Hon var en prydad för skolan!

Född 20 okt. 1889 i Junsele, Västernorrlands län. Provisialläkare i Töreboda distrikt. Järnvägsläkare för distr. Moholm-Laxå. Ordf. i Töreboda hälsov.-nämnd, v. ordf. i nykterhetsnämnden, led. av pensionsnämnden, ordf. i styr. för sällskapet "Barnkoloniens Vänner", huvudman och suppl. i styr. för Töreboda Sparbank. Björkängs socken.

Olga Junzell, gymnastikdirektör, e. o. lärare i gymnastik med lek och idrott, undervisar i gymnastik i kl. 4⁴ (3 t.), kl. 3⁴ (4 t.), kl. 2⁴ (4 t.), kl. 1⁴ (4 t.). Summa 15 t. Bibliotekarie och tillsynslärare. Klassföreståndare i kl. 2⁴. Bostad: Kungsgatan 26. Tel. 3. Träffas i skolan måndagar kl. 11,15—11,45.

Nu är det hög tid att leta reda på Olga Junzell i Riksarkivets gömmor. Hon är behövd i Töreboda.

25/9	Junzell J. Weber Olga Maria, fru	03/10	1	Hernösand	Bröda g. 2	25	1928
------	----------------------------------	-------	---	-----------	------------	----	------

Töreboda församlings inflyttningsbok.

Hon kom en aprilafton med ett Hernösandskrus i famnen - - - (Jag tänker på August Strindberg och Hemsöborna). Hon var tjugofyra (24) år fyllda och gift sedan den 10 mars den våren med

Henrik Weber, född i Vallby socken (Skåne) år 1864, var medicine doktor och biträdande provinsialläkare i Härnösand. Han var, sedan år 1901, gift med Anna Maria Wallin, född i Skara (Västergötland) år 1874. De hade fyra döttrar: Elsa Amanda, född 1902 i Fjällsjö socken, Olga Maria, född i 1903 i Fjällsjö socken, Anna Greta, född 1906 i Härnösand och Karin Beata, född 1913 i Härnösand.

F. Eggen N. Ksaga-
1 år;
saling,
nberg,
f En-
rektö-
37 år;
rsson,
C. O.
direk-
ngen,
första
t, Lu-
Peter
erädet
3 år;
Stock-
Skjöl-
A. F.
iraren
rofes-
r; ge-
aghai,
Skjöl-
sdags-
holm,
Stock-
J. Do-
John
ingen
3 år;
ehag,
dr K.
6 år;
la, 56

Grafisk kalender m. m.

H. Weber †. I sitt hem i Härnösand
avled på onsdagen provinsialläkaren i
Härnösands distrikt med. lic. Henrik
Weber, 62 år gammal.

Född i Vålby
i Kristianstads
län avlade han
sin läkareexa-
men i Lund 1894
samt bosatte sig
samma år som
praktiserande lä-
kare i Sunne.
Åren 1898—1903
var han lasa-
rettaläkare i Bac-
ke samt 1904—
1911 biträdande
provinsialläkare
i Härnösand. Ef-
ter att under
åren 1912—1913
varit t. f. provinsialläkare i nämnda di-
strikt utnämndes han vid årsskiftet 1913
—1914 till ord. provinsialläkare. Han var
därjämte sedan 1905 läkare vid central-
fängelset i Härnösand, vidare telegraflä-
kare, järnvägsläkare, dispensärläkare
m. m. Närmast sörjande äro maka, född
Wallin, och fyra döttrar.

C. G. Rylander †. Den 20 ds avled i
Stockholm seelmakaren C. G. Rylander

ibland
kighet.
som är
målning
män v
ta fas,
och b
Åkvarer
och ko
Det är
föranle
ställnin
ren till
kan ha
med.

etta
Y,
k
onen
djupt
släkt
Kan
sö
Ko
Kam
inbjuda
Svea

Min kära dotter
vår ousläggligt älskade mor
framlidne provinsialläkaren Henrik
Webers efterlämnade maka

Anna Weber

född den 2 December 1874
avled stilla i dag i Sundsvalls
Lasarett,
i Huset minne bevarad.
Härnösand den 16 Oktober 1927.

AMANDA WALLIN.
Elsa, Olga, Anna-Greta, Karin.

Jordfästningen äger rum i grav-
kapellet i Sundsvalls kyrkogård
kl. 1.30 e. m. Tisdagen den 18 Ok-
tober 1927.

Vår älskade mor

[illegible]

31

Miljö: Töreboda järnvägsstation (fem minuters promenad från familjen Junzell).

Här är det läge att titta på Olga Junzells närmaste föregångare på jorden:

Backe.				
Henrik Weber	Med. Dr.	647	Vallby	1864
Anna Maria Wallin		79	Skara	1874
d. Elsa Amanda		1902	Fjällsjö	
d. Olga		1903	Fjällsjö	

Fadern, Henrik Weber, är född i Vallby socken (Skåne) år 1864 och modern, Anna Maria Wallin, är född i Skara (Västergötland) år 1874. Här är de två äldsta döttrarna födda 1902 och 1903. Familjen bor i Backe, Fjällsjö socken (Ångermanland).

Fjällsjö – miljö (Vängel).

Den här vackra vinden har funnits i Vallby socken ända sedan 1500 – talet. Vad kan det vara?

Henrik Webers föräldrar bodde inte på den vinden. Olga Junzells farfar är hemmansägare (åbo) i Salarp, Vallby socken. Han föddes år 1830 i Vallby socken. Farmor heter Elsa Henriksdotter, född i Östra Herrestads socken år 1836. Ångermanland – Skåne – Västergötland. Olga Junzells rötter i tredje generationen bakåt sträcker sig över tre landskap. Morfar heter Karl Wilhelm Wallin och han är veterinär. Mormor heter Amanda Lovisa Hallstedt. De bor på Brogården i Skara med dottern Anna Maria, född år 1874. Båda föräldrarna är födda i Skara, båda år 1848.

Brogården Skara (Västergötlands museum). Svar på bildgåtan (förra sidan) uppe i vänstra hörnet.

Olga Junzells storasyster och lillasyster kom till Töreboda och bodde hos familjen Junzell i början av 1930 – talet. Skolkökslärarinnan Elsa Amanda Weber kom i november 1931 och stannade till juni 1933 och studeranden Karin Beata Weber kom i juli 1932 och stannade till i mars 1933.

Oscar Junzell hade sin mottagning i den stora villan (grönmålad, vill jag minnas) och han hade så klart en mottagningsköterska som ropade upp patienter i väntrummet och biträdde läkaren med provtagning och annat.

Ur Sv. D.

Så var det hela 1930 – talet, men på hösten 1941 förändrades allt, då Oscar Junzell strax före sin 52 – årsdag avled och lämnade en maka/mor (37) och tre barn (12, 10 och 5) att sörja för.

När man öppnar dörren till sin minnesbank finns det ett oräkneligt antal rum, ordnade i någorlunda kronologisk ordning. Ett sådant rum är såklart Samrealskolan i Töreboda. Sett i perspektivet av ett helt liv var de fyra åren viktiga och man minns, vare sig man vill eller inte. Under arbetet med den här berättelsen har jag öppnat den där dörren på vid gavel och jag ser saker och ting med en tydlighet som förvånar mig. Det är i alla fall sjuttio år sedan. Jag ser rektorn, lärarna och övrig personal och jag hör deras röster. Jag hör suckarna och jag ser minspel som uttrycker allt mellan total tillfredsställelse till grundmurad missräkning. Jag ser rektorn sitta i katedern, där det ligger två gula, nyvässade blyertspennor och (till min förskräckelse) ser jag att rektorn med en av dessa, helt ogenerat, rengör sitt vänstra öra, en sysselsättning han borde ägnat sig åt före inträdet i klassrummet. Men så icke: det var en procedur som han troligen inte var omedveten om. Det bara skedde och det skedde ganska ofta, faktiskt! För ordningens skull: det kan ha varit hans högra öra eller båda.

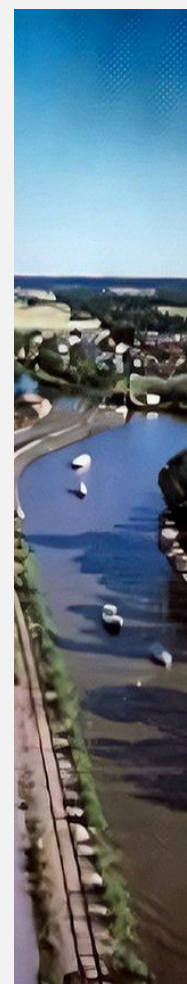

Olga Junzell

Gymnastikdirektören och sjukgymnasten Olga Junzell, Töreboda, 75 år, var uppvuxen i Härnösand, dotter till provinsialläkaren Henrik Weber och hans maka Anna. Hon utbildade sig vid GCI till gymnastiklärare och sjukgymnast. Efter examen 1927 flyttade hon till Töreboda, där maken Oscar Jungzell då tillträdde en tjänst som provinsialläkare. 1939 blev hon gymnastiklärare vid dåvarande samrealskolan och verkade där till

sin pensionering. Därefter var hon verksam som sjukgymnast vid sjukhus och ålderdomshem i Skövde. I Töreboda var hon politiskt aktiv inom moderata samlingspartiet. Hon ledde också massuppvisningar i gymnastik. Olga Junzell reste mycket och besökte de flesta av jordens länder och redogjorde för sina erfarenheter vid otaliga sammankomster. Hennes närmaste är barnen Britt, ämneslärare, Vetlanda, Sven, advokat, Arvika och Oscar, advokat, Stockholm med familjer samt syster.

Vi hade en bra lärarkår och den var i stort sett oförändrad under de fyra åren. Jag har presenterat dem en efter en och berättat lite ytligt om deras härkomst. Det återstår att redovisa tre så kallade timlärare, i teckning, musik och träslöjd. Jag återkommer till dessa och påminner mig själv att jag fortfarande skriver under rubriken *Gymnastiklärare Olga Junzell*.

Ämnet hette *Gymnastik med lek och idrott*. Gymnastiken var armar uppåt sträck, balansgång på bommar, hängande i ribbstolar och hopp över träbockar och trähästar och de övningarna gjordes i gymnastiksalen. Leken var kanske det som kallades Skeppsbrott, då det var tillåtet att använda allt i gymnastiksalen utom golvet. Hur den där leken i detalj gick till, vet jag inte, eftersom vi realskoleelever var gör gamla för sådana lekar, sades det. Till idrott räknades troligen *korgboll*, som ofta avslutade lektionerna i gymnastiksalen. Korgarna var två ringar av järn, som satt, en på varje kortsida, ett par meter över spelarnas skallar. Ringarnas diameter var (kanske) fyrtio centimeter och bollen var ganska tung och dess diameter något mindre än korgarna. Det där låter mer som lek än idrott och det var mer på lek än resultatinriktat spel. Det slår mig här och nu att lek var bristvara i 1950 – talets realskola. Totalt sett, tror jag att det var nittioåtta (98) procent allvar och en (1) procent lek.

Men stopp ett tag! Det fattas en procent i föregående stycke. Jag vet, men lite svinn fick man faktiskt räkna med i Töreboda. När en lärare kom in i rummet, tystnade sorlet och allvaret tog vid.

När Olga Junzell visade sig, glimmade det till och det spreds ett ljus i rummet och sorlet steg i styrka. Det spreds en känsla av lekfullt allvar. Isbrytaren Atle besökte aldrig Töreboda. Ej heller Oden eller Frej! I tanken ser jag en bisarr syn, som lämnas därhän, eftersom denna berättelse ska bestå av minst nittioåtta (98) procent allvar och högst tre (3) procent lek. Fritz Lindén påstod visserligen att procent står i relation till hundra (100) men han togs inte alltid på allvar. Eleverna tog sig ofta för att leka (bråka) på hans lektioner, trots att det inte var rast. Men OK: relationen allvar / lek var 98 / 2 i det stora hela på Samrealskolan i Töreboda.

Kanalen tömdes på vatten under vintrarna men det blev en del pölar kvar, där det bildades is och där det fanns is, fanns det lek och idrott. Mellan järnvägsstationen och järnvägsbron fanns en sådan där pöl och dit förlades några gymnastik - lektioner. Vi snörde på oss våra skridskor och struttade omkring så gott vi kunde. Doktorinnan Junzell hade klätt sig som en konståkare från topp till tå och hon gled runt i vackra figurer, som en sådan (konståkare) och vi skulle inte blivit ett dugg förvånade om hon gjort en dubbel Salchow, bara för att visa att hon var den hon var: isens drottning.

Det fanns en sportskytteklubb i Töreboda och den hade basen någonstans uppe i Habo eller där bortanför. En gång ordnade hon till, att vi fick komma dit och pröva på att skjuta med riktiga gevär. Det var inte självklart att vi skulle få göra sådana saker. Det var spännande gymnastik att lägga sig ner på en grön matta och sikta mot en tioringad tavla hundra meter bort. Troligen sköt vi mest bom men det var bom, bom, bom, det var Vadsbo bataljon, som sköt bom, bom, bom. Lek och allvar, som sagt!

Det var regel att avgångsklassen i Samrealskolan skulle göra en skolresa under den sista vårterminen. När det var vår tur att besluta om den klassresan, ville killarna absolut åka till Stockholm, där det arrangerades VM i ishockey i februari – mars. Tjejerna var i allmänhet totalt ointresserade av ishockey och det blev omröstning och det gjordes en resa för killarna och senare det året en tjej – resa. Vi var en vecka i huvudstaden. Vi bodde på hotell och vi kollade hockey på Stockholms stadion, där man byggt upp tillfälliga läktare runt en tillfällig rink. Det var såklart inget tak över vare sig rinken eller åskådarna och det snöade, stora blaffiga snöflingor som gjorde det nödvändigt att skotta (skrapa) bort snön i periodpauserna och även däremellan. Vi såg Sovjetunionen spela i lustiga huvudbonader och vi såg Tjeckoslovakien, Kanada och Sverige spela barhuvade. Vi såg Sven Johansson, Tumba kallad, senare med det namnet officiellt. Denne Tumba var en stjärna. Fem minuter före alla andra kom han ut på isen och åkte solo och kommunicerade med publiken. Jag minns Lennart Hyland, sittande några bänkrader nedanför oss, med en tekniker och telefonlur (mikrofon) i handen. Han gjorde radioreferat. Jag minns inga match - resultat, men jag tror att Sverige blev brons - medaljörer. Olga Junzell var vår reseledare och även det uppdraget skötte hon med en lätthet som underlättade allting. Hon kände stadionchefen Tage Eriksson och vi fick komma in i hans privata rum på Stadion. Vi fick saft och bullar och vi trivdes förträffligt. Fattas bara! En del matcher spelades på Östermalms IP, men där var vi inte, ty där fanns ingen stadionchef som trakterade publiken med saft och bullar. Det är nästan på dagen sjuttio år sedan vi gjorde den resan, som var lyckad från början till slut.

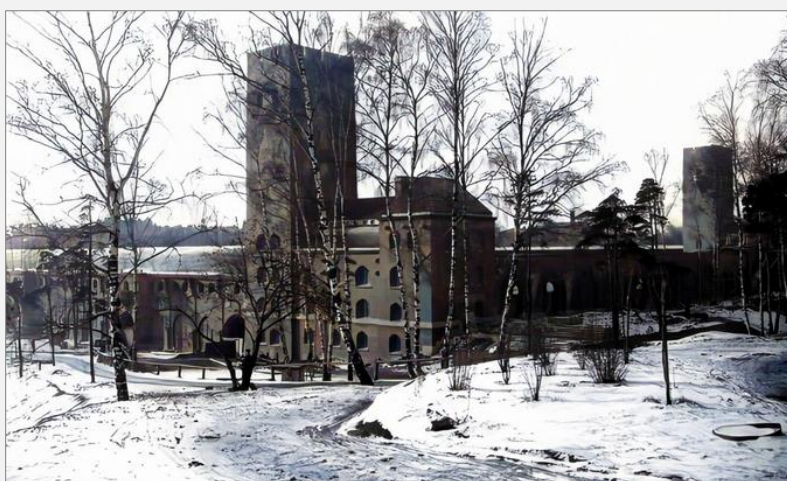
Nr	Lag	S	V	O	F	GM	IM	MS	P
1	Sovjetunionen	7	6	1	0	37	10	+27	13
2	Kanada	7	6	0	1	59	12	+47	12
3	Sverige	7	5	1	1	30	18	+12	11
4	Tjeckoslovakien	7	4	0	3	41	21	+20	8
5	Västtyskland	7	2	1	4	22	32	-10	5
6	Finland	7	1	1	5	12	52	-40	3
7	Schweiz	7	0	2	5	15	34	-19	2
8	Norge	7	1	0	6	6	43	-37	2

Utanför dörren till aulan: Weine Ågren och jag stod där och pratade om något viktigt / oviktigt. Dörren till lärarrummet, på samma plan, stod på glänt. Där inifrån hördes lågmält samtal och plötsligt en kvinnas bestämda röst: *Vi måste tänka på att eleverna ska trivas i skolan!* Därpå rektorn: *Då gör vi så!* Än en gång hade doktorinnan Junzell fått sin vilja fram. Med ledning av vardagliga händelser i allmänhet drar jag slutsatsen att Olga Junzell bestämde mer än hennes status, en av flera i lärarkollegiet, medgav.

Jag skrev tidigare att vi elever hade sådan respekt för lärarna, att det gränsade till rädsla. Jag tror att Olga Junzells kollegor och rektorn hade liknande respekt för henne. Var någonting inte till hennes belåtenhet, hade hon maktmedel: hon kunde beordra dem alla att följa med till gymnastiksalen och där kunde hon visa dem vad straffexercis är: in med magen Magnusson, ut med bröstet, armar uppåt sträck, Gaunitz, bättre kan du Andersson, håll ut Hellquist, rör på påkarna, Pluto! Och så lite korgboll som avslutning.

VM i ishockey 1954.

Stockholms stadion (bild från Stadsmuseet).

TEATER

I publiken märktes Judit Finnborg (t. v.) och Göte Andersson (t. h.)

Kända och okända skådespelare. (Fyra foton från Margareta Skoog - Lundgren).

TECKNINGSLÄRARE JOHN EINAR FRYKNER

John Frykner föddes i Kyrketorp, Huggenäs socken i Värmland (öster om Säffle) år 1921. Hans far: Folkskollärare Gustav Adolf Nilsson – Frykner, född i Fryksände socken år 1891. Hans mor: Anna Lovisa Nordin, född i Botilsätters socken (Värmland) år 1898. Namnet Frykner är såklart kopplat till trakten.

John Frykners farföräldrar: Sergeant Gustav Anders Nilsson, född i Långserud socken (Värmland) år 1863 och Thilda Jonsdotter, född i Fryksände socken år 1873. John Frykners morföräldrar: Skräddaren Anders Gustaf Nordin, född i Botilsätters socken år 1854 och Maria Lovisa Karlsdotter, född år 1857 i By socken (Dalarna). John Frykner gifte sig år 1948 med Ingrid Bertha Ellen Mattsson. Han kom från Lesjöfors till Töreboda år 1950 / 1951, stannade i fyra år och flyttade vidare till Västervik, där han så småningom blev studierektor.

John Frykner (utklipp från skolfoto i Lesjöfors) omgiven av modell med Fryksdals härads folkdräkt.

John Frykner, f. e., timlärare i teckning, undervisar i teckning i kl. 4⁴ (2 t.), kl. 3⁴ (2 t.), kl. 2⁴ (2 t.), kl. 1⁴ (2 t.). Summa 8 t. Bostad: St. Bergsgatan 7 B. Tel. 714. Träffas efter lektionerna.

Stadens vackraste skola. Marieborgsskolan (illustration till Västervik, vald för utseendets skull).

MUSIKLÄRARE SVEN HOLMBLAD

Sven Holmblad hade många strängar på sin lyra. Han var (något förenklat) folkskollärare på vardagarna och kantor på söndagarna. Några av vardagstimmarna tillbringade han i Samrealskolans aula, där han hade piano och tramporgel till hands. Realskolans killar var av någon anledning negativa till musikundervisningen. Det fanns en skröna, liknande tradition, att man skulle försöka att vara i målbrottet, när det var prov – sång inför ett läsår. Den som var i målbrottet slapp musikundervisning och så attraktiv var den håltimmen, att inga medel skyddes i försöken att just den dagen, då det sjöngs på prov, visa tydliga tecken på målbrott. Man kunde äta krita, sas det och det framkallade med säkerhet den eftersträvarsvärda röstdefekten. Jag ser som i syne, hur Weine Ågren smyger in i klassrummet, snor en krita framme vid svarta (den var grön i Töreboda) tavlan och sätter sig i en vrå och gnager i sig kritan som vore den en morot. Bilden blir rätt absurd. Jag tror att det var bara snack, det där med sådana kritiska övningar. Jag prövade aldrig, ty krita har för mig aldrig varit någon favoriträtt.

Sven Holmblad, f. e.. kantor, timlärare i musik, undervisar i musik tillsammans 6 t., varav 1 t. är frivillig instrumentalmusik. Bostad: Kantorsgården. Tel. 137. Träffas: torsdagar kl. 11,30–12.

Sven Holmblad kom till Töreboda med maka och en son, från Valdemarsvik, på senhösten 1943:

Holmblad, Sven Adolf	Kantor	6/12 9	Örebro län	V. } 30	Partiavg. P. 45 3/4	11
L. Hagström, Maria Aurora Margareta	Örebro län	6/11 1/2	Örebro län	V. } 5/7	- " -	12
S. Sven Anders	Örebro län	4/17 1/2	Örebro län	V. }	- " -	13
		5/1 1/2	Nikolai	V. }		

Töreboda församlingsbok 1939 – 1950. Den uppmärksamme ser att Sven Holmblad spelade på orgeln i Nikolai församling i Örebro under 1930 – talet och att maken var född i Örebro län.

Klaviatur i Valdemarsvik och kyrka (Nikolai) i Örebro.

Sven Holmblads föräldrar är arbetaren Oskar Henning Holmblad, född i Bregårdstorp, Karlskoga år 1877 och Alma Sofia Nilsson, född i Hjorteds socken (Småland) år 1877. Farföräldrar: Arbetaren Adolf Holmblad, född i Bregårdstorp, Karlskoga år 1845 och Johanna Maria Jonsson, född i Bjurtjärns socken (trakten av Storfors, Värmland). Sven Holmblads morföräldrar: Sven Magnus Nilsson, född i Hjorteds socken år 1848 och Anna Maria Svensdotter, född samma år i Tuna socken (Småland, norr om Oskarshamn).

SLÖJDLÄRARE GOTTHARD BJÖRKÄNG

Anmärkning: År 1954 heter slöjdläraren Aron Andersson, men jag presenterar den pensionerade Björk, som vi hade nöjet att bli tillrättavisade av.

Adressen är Björkäng, Stommen, 1 : 21 Skogtuna. Gotthard Gustafsson – Björkäng har ett par år kvar innan han blir pensionär. Makan heter Ester Margareta, född Andersson. Hösten 1950 är alla barnen, utom det yngsta, dottern Inga - Lena (20), utflugna. Så här ser det ut i Töreboda församlingsbok 1939 – 1950:

[illegible]

Drygt femtio år hade han hetat Gotthard Engelbrekt Gustafsson, men 1939 fick han tillstånd att kalla sig och familjen Björkäng.

Kungl Maj:ts tillstånd d. 28/4 39 att antaga namnet
Björking

Gotthard E. Björkäng föddes i Bäckes socken (nära Töreboda) år 1887. Hans föräldrar: August Gustafsson, född i Björkängs socken år 1853 och Anna Maria Isaksdotter, född i Torsö (Thorsö) socken år 1857. Farföräldrar: Gustaf Engelbrektsson, född i Björkängs socken år 1807 och Cajsa Johansdotter, född i Hjälstad (Hjelstad) socken år 1822. Morföräldrar: Isak Abrahamsson, född i Torsö socken år 1818 och Cajsa Andersdotter, född i samma socken år 1820.

Avancerad träslöjd.

SCHEMA 1951 - 1952

Samrealskolan i Töreboda									
Klass 2*									
GAUNITZ									
SÖN									
	Gymn. (ff) J	Teckn. (g) F	Gymn. (ff) J	Franska A					
	Teckn. (ff) F	Gymn. (g) J	Teckn. (ff) F	Biologi G					
	Mat. G	Modersmål A	Gymn. (g) J	— — —					
	Modersmål G	Engelska M	Matematik L	Frans.					
	Engelska A	Tyska (g) M	Kv. slöjd Bj	Fysik *) Fysik lab. (ff) *) L	Geografi				
8.45	Matematik L	Modersmål A	Gymn. (g) J	Teckn. (ff) F	Gymn. (g) J				
9.35	Musik H	— — —	Teckn. (g) F	Gymn. (ff) J	Teckn. (g) F				
10.25	Historia S	Geografi G	Franska A	Engelska M					
11.15	Modersmål G	Modersmål A	Historia S	Engelska M					
12.05	Modersmål G	Engelska M	Tyska A	Kristendom S					
12.55	Engelska I A	Tyska M	Geografi G	Historia S					
1.45	Engelska A	Biologi G	Engelska M	Modersmål S					
2.35	Teckn. (g) F	Gymn. (ff) J	Teckn. (g) F	Gymn. (ff) J	Modersmål S				
3.25	M. slöjd B	Kv. slöjd Bj	Musik H	Gymn. (g) J	Musik (ff) H	Gymn. (g) J	Teckn. (ff)		
8.40	Kristendom S	Engelska M	Matematik L	Kemi G					
9.30	Biologi G	Historia S	Kemi L	Engelska M					
10.20	Geografi G	Tyska M	Kemi lab. (ff) L	Historia S					
11.10	Historia S	Biologi *) G	Engelska M	Matematik L					
12.00	Modersmål G	Matematik L	Engelska M	Modersmål S					
12.50	Gymn. (g) J	Teckn. (ff) F	Gymn. (g) J	Teckn. (ff) F	Geografi G				
1.40	M. slöjd B	Kv. slöjd Bj	Musik H	Teckn. (g) F	Gymn. (ff) J	Teckn. (g) F	Gymn. (ff)		
8.40	Matematik L	Engelska M	Historia S	Tyska A					
9.30	Engelska II A	Fysik *) Fysik lab. (g) *) L	Modersmål S	Engelska M					
10.20	Mat. lab. *) L	Historia S	Fysik lab. (g) *) L	Hushållsg. Bj	Franska A				
11.10	Engelska A	Tyska M	Kemi lab. (g) L	Kristendom S					
12.00	Matematik *) Mat. lab. *) L	Modersmål A	Gymn. (g) J	Modersmål S					
1.40	— — —	Gymn. (ff) J	— — —	— — —	Fysik lab. (ff) *) L				
8.40	Engelska A	Matematik L	Kristendom S	Biologi G					
9.30	Biologi G	Kristendom S	Tyska A	Matematik L					
10.20	Modersmål G	Historia *) S	Tyska A	Fysik *) Fysik lab. (g) *) L					
11.10	Historia S	Tyska (ff) M	Franska A	Matematik L					
12.00	Engelska A	Tyska M	Kemi L	Geografi G					
12.50	Gymn. (g) J	— — —	Gymn. (g) J	Fysik lab. (ff) *) L	Biologi G	Tyska A			
1.40	Musik H	— — —	— — —	Gymn. (ff) J	— — —				
8.40	Engelska A	Geografi G	Kristendom S	Matematik L					
9.30	Modersmål G	Fysik L	Historia S	Tyska					
10.20	Matematik L	Historia S	Tyska A	Biologi G					
11.10	— — —	Gymn. (g) J	Kv. slöjd Bj	Matematik L					
12.00	Gymn. (ff) J	— — —	Gymn. (ff) J	Modersmål S					
1.40	— — —	— — —	Fysik L	— — —					

M = Magnusson, J = Junzell, Måndag kl. 18.00–18.45: Instrumentalmusik *) Varje vecka under höstterm.
 G = Gaunitz, Bj = Björten, Tisdag = 15.45–16.30: Kv. slöjd, grupp II av klass 1*) *) = = = vårtterm.
 L = Lindén, B = Björkäng, Onsdag = 15.45–16.30: Kv. slöjd, grupp II av klass 1*) *) Varannan vecka under höstterm.
 A = Andersson, H = Holmblad, Torsdag = 16.00–16.30: Hushållsg., grupp II av klass 3*) *) = = = vårtterm.
 S = Söhrman, F = Frykner, Fredag = 15.45–17.15: M. slöjd, klass 2*) *) = = = hela läsåret.

* Låxfré timma
 Rektorsexpeditionen hålles öppen alla läsdagar (utom lördagar) kl. 2–2.30.
 Töreboda i augusti 1951.
 RUD. MAGNUSSON
 Rektor

VAKTMÄSTARE NATHANAEL SANDÉN

Alla hade sina maktmedel: läraren hade pekpinnen och i Töreboda användes den till att peka med och ingenting annat. Vaktmästaren hade sin nyckelknippa. Inget utrymme inom Samrealskolans väggar var stängt för honom. Det fanns nog vaktmästare som låste en dörr och gick vidare och det fanns de, som låste en dörr, kände efter att den verkligen var låst och gick vidare. Nathanael Sandén tillhörde den senare kategorin. När skolans kocka hade skollunchen klar, var det vaktmästarens uppgift att ordna kö till köket, som var så trångt att blott tre elever i taget rymdes där. I den där kön tog sig eleverna friheten att bråka lite med varandra bakom ryggen på vaktmästaren, som krävde att kön var tyst, ordningsam och flöt jämnt framåt. Det var inte så lätt för ordningsmakten att styra femtio hungriga ungjävlar (tänkte han kanske). Men han utförde sitt uppdrag dag efter dag med samma noggrannhet och allvar.

VAKTMÄSTARE.

Nath. Sandén, e. o. vaktmästare, Bostad: Kyrkogatan 6. Tel. 541.

På morgnarna, klockan kvart över åtta, stod vaktmästaren med sitt fickur i handen och prick på sekunden (enligt regelboken) öppnades ytterdörren och eleverna stormade in, utsövda och kunskapstörstiga, och intog sina invanda positioner vid klädhängare och skolbänkar. Fast, stopp ett tag! Först var det morgonsamling i aulan under en kvart eller så. Gissa vem som stängde dörren till aulan framför näsan på försoven elev! Jo, det var förstås vaktmästaren.

Sandén, Johan Nathanael	f.d. hus. äg.	95/13	Källby	19	proy. 830	48/10	20	k	n
A. Johansson, Hedvig Augusta		95/9	Skeby	20/3	~	~	21	k	n
S. Sten, Ake Nathanael	konst.	6/11	Ålgårds	~	Skara	48/10	22	k	n
Sandén, Torga-Maj	Kassöriska	22/1	Ålgårds	~	Tingsåsa	49/12	23	-	-

Ur Töreboda församlingsbok 1939 – 1950 (sid. 541)

Makan heter Hedvig Augusta Johansson, född i Skeby socken (Västergötland) och jämnårig med Nathanael. Hans föräldrar: Lars Johan Svensson – Sandén, född i Hangelösa socken (Västergötland) år 1858 och Ida Lovisa Carlsdotter, född i Skara (landsförsamlingen) samma år. Hans farföräldrar: Sven Töresson, född i Hangelösa omkr. år 1830 och Anna Catharina Johansdotter, född (ungefär) samma år. Hans morföräldrar: Torparen Carl Johansson, född i Skara år 1831 och Anna Andersdotter - Hasselberg, född i Norra Klewa (Klefwa) år 1829.

Töreboda folkskola år 1939: Snart blir tomten i förgrunden bebyggd (Bild från Västergötlands museum).

LUNCHLAGARE JUDIT FINNBORG

Det tog en dryg timme att åka tåg mellan Vretstorp och Töreboda. Den resan gjorde målaren Ernst Alexius Finnborg (30) i september månad år 1921. Han bosatte sig på Norra Torggatan nummer 10. Samtidigt, i en annan del av Töreboda (Kungsgatan nr 12), hos apotekare Svenander, tjänar en ung dam, född i Fänneslunda socken (Älvsborgs län), sitt levebröd sedan ett år tillbaka, då hon kommit ända nerifrån Limhamn till Töreboda. Damen heter Judit Erika Johansson. Hon fyller 27 år den hösten (1921).

1921	Ernst Augustinus Finnborg	91	30/9	1	548	Såtes konstl. lagare
okt. 2	Målare, K. Torp, 10, Töreboda					Utköpt. friskt. Län
16	Judit Erika Johansson	94	27/11	1	571	
	Tjänarinn, Kungsg. 12, Töreboda					

Töreboda församlings Lysnings – och vigselbok.

Judit Erika Johansson (26) blev fru Finnborg i oktober 1921. Paret fick två barn: Birgit Kristina (1922) och Nils Åke 1923. Så avled maken / fadern Ernst Alexius Finnborg den 2 februari 1924.

12/11	1924	Finnborg, f. Johansson, målare, n. s. d. l.	1	2	Töreboda	Börstorp	III	50
-------	------	---	---	---	----------	----------	-----	----

Töreboda församlings Flyttningsbok.

Judit Erika Johansson – Finnborg flyttade så småningom med sina barn till Järnvägs-gatan 2 i Töreboda. Dotterna flyttade till Stockholm år 1949 och sonen gick till sjöss och han hade år 1950 ingen adress i Töreboda.

SKOLMÅLTIDERNÄ.

Judit Finnborg, föreståndarinna. Bostad: Järnvägs-gatan 2.

Köket och matsalen var inrymda i källaren. Där donade fru Finnborg på förmiddagarna och på maten kunde vi inte klaga, ty den var gratis eller, om man så vill, en del av terminsavgiften. Den var ju också gratis, för eleverna. Det var målsmännen som betalade och det bör observeras att en målsman kunde vara en kvinna. Det var två sittningar, eftersom rummet rymde cirka sextio matgäster. Jag har redan beskrivit kö – systemet i föregående avsnitt. Ibland satt en lärare med vid ett av långborden. Min minnesbild är, att det alltid var Birgit Hellquist och jag minns att hon såg lite obekväm ut, där hon satt och var mån om att föregå med gott exempel, vad gällde skick och uppförande. Helst skulle nog maten tysta mun, som man sa. Två elever i taget hade förmånen att umgås med fru Finnborg en timme efter måltiden. Hon diskade tallrikar och annat och vår uppgift var att torka disken. Vi ifrågasatte inte det barn – arbetet. Det var ganska lättsam stämning i köket. Och apropå ifrågasättande: vi var fostrade att inte ifrågasätta någonting som hade med skolan att göra.

Fröken Hellquist, doktorinnan Junzell och fru Finnborg! Dessa tre, som dag efter dag mätte sig med manliga kollegor och tog den plats de behövde, för att vara effektiva kuggar i Samrealskolans skolmaskineri.

Ernst Alexius Finnborg hade rötter i Finnerödja socken. Hans farfar, Alexander Finnborg, och dennes äldre bröder, tog sig namnet Finnborg. Deras boplat i Mossebo hage, Finnerödja socken, ligger mitt emellan Mossebo och Borgan. Efter att familjen haft en långdragen (över tjugo år) fejd med bönderna i Mossebo, skulle det aldrig ha fallit dem in att kalla sig t. ex. Mossborg. Finn som i Finnerödja och Borg som i Borgan däremot gick an och det blev det unika namnet Finnborg. Fiffigt och fint, om jag får tycka.

Den där fejden finns beskriven i www.mossebobladet.se

JUDIT FINNBORGS RÖTTER (TVÅ GENERATIONER)

Man kan inte välja sina föräldrar, är en gammal sliten formulering för att uttrycka en självklarhet. Här finns det emellertid fog för den formuleringen. En del barn föds in i en värld av välstånd, kärlek och framtidstro, medan andra tidigt i livet möter trösklar som är alldeles för höga och ett levnadslopp som är kantat av knapphet, kyla och hopplöshet. Judit Erikas mor heter Karolina Johansson och hon bor i staden Borås. Troligen var hon en god människa som hade otur i livet. Judit Erika har en far (det har alla) men denne är okänd, liksom moderns släktingar. Kanske glömde modern bort att meddela folkbokföraren (församlingen) att ett flickebarn var kommet till världen. Hon finns inte i några böcker, där hon borde finnas. Långt senare är Judit Erika skriven i Fänneslunda (trakten av Ulricehamn) socken. År 1912 får hon anställning som tjänarinna i Hällstads socken (nära Falköping) och är tillbaka i Fänneslunda år 1913.

o.ä. dotter till Karolina Johansson		Hällstad 1913	
Judit Erika Johansson	94 27/11	Fänneslunda v.	År 1913
Judit Erika Johansson, jungfru	1	Hällstad	15
Johansson Judit Erika, fru	1	Fänneslunda	17
Johansson Judit Erika, fru	1	Fänneslunda	19
Johansson Judit Erika, fru	1	Fänneslunda	20

Tavla: mitt äreminne över Judit Erika Johanssons ungdom.

Det blev bara drygt två års familjeliv för Judit Erika Johansson, innan maken (32) avled och hon ensam fick ta ansvar för två små barn och allting annat. Under vår skoltid på 1950 – talet kallades hon Fru Finnborg och ingenting annat.

Vykort från Töreboda (lätt färglagda).

GLÖMDA: HÄR NÄMND

Det börjar ta slut på Samrealskolans personal. Skolläkaren och skolsköterskan får ursäkta, men deras huvudsakliga sysslor skedde någon annanstans än i skolan. Vid mitten av 1900 – talet hade Kyrkan fortfarande ett finger med i det spel som heter svensk skola på alla nivåer. Fast nu känner jag att jag var för försiktig: Kyrkan pekade faktiskt med hela handen i skolfrågor av alla de slag. Jag klipper in lite text:

- Ecklesiastikdepartementet (av latinets samt grekiskans ecclesia, "kyrka") var från departementalreformen 1840 till 31 december 1967 namnet på det svenska utbildningsdepartementet. Ecklesiastikdepartementet behandlade kyrkliga och prästerliga frågor, kultur, allmän uppfostran, arkiv, bibliotek, akademier, museer, utbildning och forskning. Departementet leddes av en ecklesiastikminister som närmast motsvaras av dagens utbildningsminister, men kunde ha funktion som kyrko- eller samfundsminister. Olof Palme var den sista som innehade titeln och blev först med titeln utbildningsminister efter reformen.
- Eforus (uttalas éforuss) är en titel för en svensk biskop i hans tidigare funktion som högste tillsyningsman över gymnasierna, och tidigare trivialskolorna i sitt stift. Domkapitlet, där biskopen är ordförande (preses) var regional myndighet för såväl folkskolan som läroverken. Eforatets funktion inskränktes genom inrättandet av läroverksöverstyrelsen 1905 och fick därefter en mera ceremoniell funktion. Det avskaffades helt genom 1962 års skollag. För den omedelbara tillsynen av skolor utanför stiftsstaten utsåg biskopen en inspektor eller vice eforus. Denne var nästan undantagslöst den lokale kyrkoherden.

Töreboda samrealskola hade mycket riktigt en Eforus och en Inspektor. Det fanns också en lokal styrelse.

Frågesport: Här ser vi en västgöte, en värmlänning och en ångermanlänning. En ska bort, eftersom han inte varit ecklesiastikminister. Vem?

Fr. v: Gunnar Wennerberg, Tage Erlander och Gunnar Hedlund.

EFORUS.

Yngve Rudberg, T. D., Biskop över Skara stift, KNO 2 kl.

INSPEKTOR.

Ivar Hallerbäck, kyrkoherde, Moholm.

LOKALSTYRELSE.

Fredrik Bjurén, f. d. överlärare, utsedd av kommunalfullm., ordförande.

Vitalis Severin, köpman, utsedd av kommunalfullm., v. ordf.

Rektor, självskriven ledamot, sekreterare.

Josef Ahlson, kontraktsprost, Fredsberg, utsedd av länsstyrelsen.

Karl Ekberg, disponent, utsedd av kommunalfullm.

Sven Gaunitz, adjunkt, utsedd av kollegiet.

SUPPLEANTER.

Gunnar Schantz, komminister, utsedd av länsstyrelsen.

Gustaf Johansson, lantbrukare, Moängen, utsedd av kommunalfullm.

Gösta Lindkvist, urmakare, utsedd av kommunalfullm.

Erik Hallgren, apotekare, utsedd av kommunalfullm.

Göte Andersson, adjunkt, utsedd av kollegiet.

(Mandattiden utgår den 30 juni 1955.)

Ur Skolkatalogen 1954.

Där har vi både kreti och pleti, som synes. En djärv formulering? Nej, så länge jag inte pekar ut vilka som är det ena (kreti) eller andra (pleti), har jag ryggen fri. Men åter till ordningen: den lokala styrelsen lämnas utan ytterligare kommentarer.

EFORUS OCH INSPEKTOR

Dessa ska också synas i sömmarna. Biskop Yngve Rudberg hade kanske en farfar som var en jättekul kille på sin tid och Ivar Hallerbäck hade kanske en morfar som var verkmästare på Väverifabriken i Tidå (samhället vid ån med samma namn). Vi får se!

TEOLOGIE DOKTOR YNGVE RUDBERG, BISKOP I SKARA STIFT OCH KNO KLASS 2.

Han föddes i Björsäters socken år 1887. Han var gift med Sally Margit Kristina Hemberg, född i Skövde år 1895. Hans föräldrar: Komminister August Rudberg i Björsäters socken (Västergötland), född år 1842 i Gärdhems (Gerdhem) socken i Västergötland och makan, Helena Elisabeth Charlotta Odström, född år 1846 i Väne – Ryrs socken i Västergötland.

Yngve Rudbergs farföräldrar: Hemmansägare Eric Andersson i Rustorp, Gärdhems socken, född i Gärdhem år 1814 och Annica Ericsson, född, oklart var, år 1817. Hans morföräldrar: Sven Odström, född i Väne - Ryr omkring år 1815 och Lovisa Charlotta Wästberg, född i samma socken år 1817.

Miljö Skara domkyrka och Eforus himself, Yngve Rudberg, biskop i Skara stift 1951 - 1955.

KYRKOHERDE IVAR HALLERBÄCK I HJÄLSTAD

Han föddes i Norra Björke socken i Västergötland (i takten av Trollhättan) år 1901. Hans maka hette Gurli Augusta Sofia Ingvast och hon var född i Uppsala och hon var född sex dagar efter sekelskiftet 1800 / 1900. Namnet Hallerbäck torde vara inspirerat av Halleberg.

Ivar Emanuel Hallerbäck kyrkoherde	01 ¹³ / ₈	Norra Björke	99 ³⁰ / ₁₁	Tidaholm	40 ¹⁵ / ₁₁
h. Gurli Augusta Sofia Ingvast	00 ⁶ / ₁	Hjälsta	"	"	"
s. Per Axel	30 ³ / ₁₂	Berg	"	"	"
h. Birgitta Sofia	34 ¹¹ / ₉	"	"	"	"
h. Gurli Helena	39 ² / ₁₂	Skövde	"	"	"

Familjen Hallerbäck kom till Hjälstad från Tidaholm på hösten 1940.

Hjälstads församlingsbok 1924 – 1942.

Ivar Hallerbäcks föräldrar: Skomakare Edvard Andersson, i Brandstorp, Norra Björke socken, född år 1858 och Anna Sofia Persdotter, född i samma socken, samma år. Farföräldrar: Torpare Anders Pehrsson, född i Norra Björke socken år 1825 och Anna Beata Eriksdotter, född i samma socken år 1826. Morföräldrar: torpare Per Månsson, född i okänd socken år 1797 och Beata Larsdotter, född i Norra Björke år 1814.

Prästgården i Hjälstad. Inklipta bilder: Hjälstad kyrka, karta och Norra Björke kyrka.

T v : En bok om Hjälstad av kyrkoherde Hallerbäck. T h : Kyrkan på samma plats om kring år 1670.

SAMMANFATTNING

Fars, farfars och morfars yrke, vid tiden för respektive persons födsel. Männens kvinnor var, om inte annat anges, hemmafruar. Kvinnornas män hade egna yrken.

Person	Civilstånd	Far	Farfar	Morfar
Rud. Magnusson	Gift	Pastor	Jordbrukare	Jordbrukare
Fritz Lindén	Ogift	Jordbrukare	Jordbrukare	Jordbrukare
Sven Gaunitz	Gift	Revirförvaltare	Tysk medborgare	Präst i Sv. K.
Göte Andersson	Ogift	Jordbrukare	Jordbrukare	Jordbrukare
Birgit Hellquist	Ogift	Folkskollärare	Jordbrukare	Jordbrukare
Olga Junzell	Änka	Läkare	Jordbrukare	Veterinär
John Frykner	Gift	Folkskollärare	Tjänsteman	Skräddare
Sven Holmblad	Gift	Arbetare	Arbetare	Jordbrukare
Gotthard Björkäng	Gift	Jordbrukare	Jordbrukare	Jordbrukare
Nathanel Sandén	Gift	Jordbrukare	Jordbrukare	Jordbrukare
Judit Finnborg	Änka	Ingen uppgift	Ingen uppgift	Ingen uppgift
Yngve Rudberg	Gift	Präst	Jordbrukare	Jordbrukare
Ivar Hallerbäck	Gift	Skomakare	Lantbrukare	Jordbrukare

Anmärkning: Jordbrukare är en samlingsbenämning för hemmansägare, torpare och arrendatorer.

Av denna sammanställning framgår det att alla personerna, med två undantag, bar med sig en jordtorva genom livet, tack vare arv från föräldrarna och deras föräldrar. Det är ingenting konstigt med det, eftersom de människorna huvudsakligen levde under artonhundratalet, då flertalet svenskar bodde på landsbygden och på landsbygden brukade man jord, som gav människor och kreatur den mat de behövde för att leva.

Gav jorden mer än självhushållet behövde, satte man sin ox (senare häst) framför en vagn och for till närmaste tätorts torg, där man sålde sitt överskott av ätbara nyttigheter till folk som hade råd att konsumera. Det var samma system då som det är idag, bara det att logistiken mellan producenter och konsumenter ser helt annorlunda ut i vårt konsumtionssamhälle med processer i mellanleden och impoten av matnyttigheter. Och så är det ju inflationen! Hur då? Var det ingen inflation under artonhundratalet? Det var det, men den dåtida Riksbanken hade annat att göra än att skapa två procents årlig inflation. Så det var bättre förr? Det var en annan tid, som för många var toppen, men för fler var botten och så alla grader däremellan. Så, när allt kommer omkring var det som idag, fast annorlunda. Ja, mycket annorlunda. Tack för den analysen! Tack själv!

En del av Töreboda på 1980-talet. Mycket är sig likt men inte allt.

ELEVERNA

1	2	3	4	5	6	7	8	9
N a m n	Deläger i undervisn. i	Frikallad från undervisn. i	Född	Inskrivn		Hemort	Bostad (Adress)	Telefon

Kolumnerna i klartext (inte med i följande sammanställningar).

Förteckning över lärljungar höstterminen 1953.								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Klass 1^a								
Klassföreståndare								
Sven Gaunitz								
1. Andersson, S. Åke L.	I		40	53	Töreboda	Lugnet, Rotkilen, T.	—	
2. Berg, Ove L.			40	53	Hova, Skbg.	Kyrkängen, Älgarås	27	
3. Bohlin, E. Olof			40	53	" "	" "	95	
4. Eckermann, Dag T.			39	53	Töreboda	Vasagatan 10, T.	649	
5. Ek, B. Staffan			40	53	Hova, Skbg.	Bålerud, Älgarås	195	
6. Gustafsson, B. Roland H.			39	53	" "	Lykkebo, Älgarås	—	
7. Hahne, S. Roland			40	53	" "	Gårdsjö	148	
8. Johansson, N. Håkan			40	53	" "	Björkedalen, Älgarås	—	
9. Johansson, Stig, Evert ...			39	53	" "	Silverstrand, T.	185	
10. Kalin, Björn			40	53	Tiveden, Skbg.	Finnerödja	126	
11. Knutsson, Göran, J. V. ...			40	53	Töreboda	Friggagatan 8, T.	288	
12. Larsson, Lars-Erik, G.			40	53	" "	Slätte gård, T.	137	
13. Olsson, T. Örjan			40	53	" "	Allégatan 10, T.	646	
14. Thor, A. Jonny			40	53	Hova, Skbg.	Sikem, Hova	—	
15. Wallenius, Bengt O.			39	53	Töreboda	Vadsbogatan 6, T.	—	
16. Andersson, Kerstin, M. ...			39	53	Moholm, Skbg.	Tomtängen, Fägre	21016	
17. Andersson, Lilly B.			40	53	" "	Stenkälla, Fägre	—	
18. Andersson, (Äärr) Margareta E.			40	53	Töreboda	Nygatan 9, T	305	
19. Bergwall, Margareta			40	53	" "	St. Bergsgatan 4, T.	134	
20. Fenelius, Marianne A. K.			40	53	" "	Skövdevägen 26, T	103	
21. Gaunitz, Gudrun A. M.			39	53	" "	Vadsbogatan 14, T.	—	
22. Johansson, Anita M.		g	40	53	" "	Kanalgatan 6, T.	172	
23. Johansson-Barr, Barbro M.			40	53	" "	Storgatan 7, T	—	
24. Johansson, Eivor M.			40	53	" "	Rotkilen, T.	—	
25. Knutsson, Monica I.			40	53	" "	Borreboda, Elofsg., T	—	
26. Krafft, Isa E. G. ...			39	53	" "	Drottninggatan 6, T.	422	
27. Larsson, Laila S.			41	53	" "	" 6, T.	422	
28. Larsson, Stina M.			40	53	Moholm, Skbg.	Rändstorp, Fägre	21151	
29. Martinsson, Kerstin E. ...			40	53	Hova, Skbg.	Nyborg, Älgarås	170	
30. Olsson, Lillemor Å. M. ...			41	53	Töreboda	Långgatan 19, T.	—	
31. Roos-Westling, Harriet V.	I		40	53	" "	Furubo, T.	687	
32. Sjöberg, Maud, I. G.	I		40	53	" "	Nygatan 3, T.	—	
33. Thylén, Monica			41	53	Hova, Skbg.	Älgarås	33	
34. Wallenros, Gunnel M. V.			40	53	" "	Tomt 12, Gårdsjö	102	
35. Åslund, A. S. Margareta	I		40	53	Töreboda	Jonsgårds v. 3 b, T.	—	

Ordningmännen: Bengt Wallenius, Maud Sjöberg.

T = Töreboda

TECKENFÖRKLARINGAR

Fr: franska g: gymnastik s: sång (s) sång p. g. a. målbrottet h: hushållsgöromål s: slöjd I: Instrumentalmusik, frivillig
S: särskild (handelsbetonad) linje t: tyska e: engelska m: matematik b: bokföring ms: maskinskrivning p: praktisk kurs i engelska

Förteckning över lärljungar höstterminen 1953.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Klass 2⁴								
Klassföreståndare								
<i>Olga Junzell</i>								
1. Andersson, Inge E.		(s)	38	52		Hova, Skbg.	Björkuilla, Älgarås	15
2. Andersson, B. Royne		(s)	39	52		Töreboda	Gullebo, T.	390
3. Axén, E. U. Örjen		(s)	39	52		"	Drottninggatan 6, T.	222
4. Berg, Harald E.		(s)	39	52		"	Hajstorp, T.	116
5. Carlén, Stig G.			40	52		"	Boda, T.	67
6. Hultman, B. E. Vilnor ...			39	52		"	O. Börstorp, T.	—
7. Ivarsson, Curt H.			39	52		"	Järnväggsgatan 3, T.	440
8. Ivarsson, C. Stellan			39	52		"	" 3, T.	440
9. Johansson, Rolf H. V. ...			39	52		"	Kungsgatan 42, T.	—
10. Karlsson, Lars T.			39	52		Undenäs, Skbg.	Åsen, Halna	—
11. Karlsson, Sven-Erik G. ...		(s)	39	52		Töreboda	Töreboda gård, T.	552
12. Olsson, Lars O. J.			40	52		Hova, Skbg.	Lyckebo, Älgarås	154
13. Persson, L. Ove		(s)	39	52		Tiveden, Skbg.	Backerud, Finnerödja	37
14. Persson, Per Rune		(s)	39	52		Töreboda	Äng, T.	337 A
15. Pettersson, Tore L.		(s)	39	52		"	Långgatan 22, T.	251
16. Wardenius, Germund O.		(s)	39	52		"	O. Torggatan 9, T.	707
17. Åberg, Lars A.			39	52		Hova, Skbg.	Källtorp, Gårdsjö	155
18. Andersson, Gun E. C. ...		g	38	52		" "	Sjöbacka, Älgarås	59
19. Andersson, Gunilla B. E.			39	52		" "	Erikstorp, Älgarås	—
20. Arvidsson, Inger M.			39	52		Töreboda	Sörby, Fredsberg	177
21. Axelsson, G. Ingrid E. ...			38	52		Tiveden, Skbg.	Eriksbacken, Finnerödja	16
22. Emilsson, H. Dagrun E. ...			39	52		Töreboda	Haddeboda, T.	—
23. Johansson, G. Anna-Stina			39	52		Tiveden, Skbg.	Paradisbygget, Finnerödja	37
24. Johansson, Gun-Britt A.M.			39	52		Töreboda	Kvarngatan 3, T.	—
25. Josefsson, Gerd B.			39	52		Hova, Skbg.	Nockerud, Hova	214 b
26. Larsson, Britt A. K.			39	52		" "	Kyrkängen, Älgarås	—
27. Lindgren, Inger M. V. ...			39	52		Töreboda	O. Börstorp, T.	—
28. Lundell, Ulla K.	I		39	52		"	Björkebacken, T.	559
29. Persson, Alfild K.			40	52		"	Gärdesboda, T.	226
30. Persson, Vivi-Ann B.			38	52		Hova, Skbg.	Fyråsen, Hova	186
31. Wallén, Marianne E.			39	52		" "	Box 5, Älgarås	11
32. Westerstrand, S. Kristina			39	52		Töreboda	Kvarngatan 18, T.	12

Ordningsmän: Stellan Ivarsson, Ulla Lundell.

T = Töreboda

TECKENFÖRKLARINGAR

Fr: franska g: gymnastik s: sång (s) sång p. g. a. målbrottet h: hushållsgöromål s: slöjd I: Instrumentalmusik, frivillig
S: särskild (handelsbetonad) linje t: tyska e: engelska m: matematik b: bokföring ms: maskinskrivning p: praktisk kurs i engelska

Töreboda och Göta Kanal II (Beskurna vykort).

Förteckning över lärljungar höstterminen 1953.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Klass 3⁴ Klassföreståndare Birgit Hellquist								
1. Ek, Leif R.			38	51		Hova, Skbg.	Bålerud, Älgårås	195
2. Ekström, Leif J. E.			38	51		Udenäs, Skbg.	Bygården, Halna	36
S 3. Eriksson, K. Villy A.	ms b	t e m	37	51		Hova, Skbg.	Källebacken, Gårdsjö	16
4. Gustafsson, Kjell G. O.			38	51		Töreboda	Nygatan 1, T.	401
5. Hagman, Per Olof.			38	51		»	Kanalvägen 39, T.	555
6. Jansson, Leif E.			38	51		Hova, Skbg.	Korsvägen, Älgårås	9
7. Johansson, Karl-Erik.			38	51		» »	Boterud, Gårdsjö	
8. Karlsson, S. Elis I.			38	51		Töreboda	Järneberg, T.	
9. Karlsson, R. Harald A.			38	51		Hova, Skbg.	Kyrskolan, Älgårås	16
S 10. Paulsson, Stig Å. G.	ms	e	38	51		Tiveden, Skbg.	Solhäll, Finnerödja	84
S 11. Svensson, (Roos) R. Kennet H.	ms	t e	38	51		Hova, Skbg.	Box 82, Älgårås	110
12. Stendahl, Kaj O.			38	51		» »	Box 48, Gårdsjö	—
13. Andersson, Anne-Marie M.			38	51		Moholm, Skbg.	Nyborg, Fägre	21198
14. Andersson, Else-Britt G.			38	51		Töreboda	St. Bergsgatan 7, T.	—
15. Bergwall, Karin E.			39	51		»	St. Bergsgatan 4, T.	134
S 16. Eriksson, Inger A. B.	ms b	e m	37	51		Moholm, Skbg.	Alfhem, Fägre	21185
17. Fenelius, Birgitta K.			38	51		Töreboda	Skövdevägen 26, T.	103
18. Gustafsson, Hilly K.			38	51		»	Vadsbogatan 22, T.	
19. Gustafsson, Sonja M. ...			38	51		»	Solhäll, Julia	29
20. Hemberg, A. Gunilla E.			38	51		Udenäs, Skbg.	Sätrafabriker	20
21. Ivarsson, C. Elisabeth ...			38	51		Töreboda	Järnvägsgratan 3, T.	440
22. Mann, Anne-Marie M.			38	51		»	Kvarngatan 20, T.	264
23. Nord, Rose-Marie.			38	51		»	Drottninggatan 6, T.	507
24. Pagoldh, K. Lena M. ...			38	51		»	Box 3, T.	4
S 25. Svensson, Gun D.	ms	t e	38	51		Moholm, Skbg.	Lövåkra, Fägre	21122

Ordningsmän: Kjell Gustafsson, Sonja Gustafsson.

T = Töreboda

TECKENFÖRKLARINGAR

Fr: franska g: gymnastik s: sång (s) sång p. g. a. målrottet h: hushållsgöromål s: slöjd I: Instrumentalmusik, frivillig
S: särskild (handelsbetonad) linje t: tyska e: engelska m: matematik b: bokföring ms: maskinskrivning p: praktisk kurs i engelska

Töreboda och Göta Kanal III (Beskurna vykort).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Klass 4 *									
Klassföreståndare									
Göte Andersson									
1. Andersson, Bo H.				37	50		Hova, Skbg.	Gårdsjö stn., Gårdsjö	150
S 2. Bengtsson, Bertil B. B. ...	b p	t m		37	50		Töreboda	O. Torggatan 5, T.	598
3. Berg, Gunnar E.	l			37	50		"	Hajstorp, Töreboda	63116
4. Ekberg, Ove S. K.		g		37	50		"	St. Bergsgatan 5, T.	23
5. Eklund, R. O. Ingemar...				37	50		Moholm, Skbg.	Finnersta, Fågre	—
6. Ekström, Tore I.				36	49		Undenäs, Skbg.	Bygården, Haina	136
S 7. Peltsten, Bengt I.	b	t		37	50		Töreboda	Torstorp, T	403
8. Fredriksson, S. Jon P. ...				38	50		Moholm, Skbg.	Vassbacken, Fågre	17
9. Gunnarsson, Alf R. E. ...				37	50		Tiveden, Skbg.	Vallsjöbol, Finnerödja	9
S 10. Görrel, H. Håkan	ms p	t e		36	49		Töreboda	Björkängs gård, T	123
S 11. Görrel, Leif T.	b ms p	t e m		38	50		"	" " "	123
12. Karlsson, Rolf G.				38	50		"	Långgatan 38, T	763
S 13. Saari, Rauno U.	ms b p	t e m		37	50		Moholm, Skbg.	Vassbacken, Fågre	16
S 14. Sjöberg, Bengt N. R.	ms	t		37	50		Töreboda	Kilsgatan 4, T	—
S 15. Stöck, Anders G. H.	ms b p	t e		37	50		"	V Börstorp, T.	113
16. Ågren, J. E. Weine				37	50		"	Långgatan, 34. T.	236
S 17. Gustafsson, Gerd I.	ms p	t e m		36	50		Undenäs, Skbg.	Lundagård, Haina	152
18. Johansson, Berit I.				37	50		Moholm, Skbg.	Björkäng, Fågre	—
S 19. Johansson, K. Ulla B. ...	ms p	t e		37	50		" "	Jonsboda, Sörg., Fågre	21179
20. Karlsson, Gunvor (Gun) A.				36	49		Töreboda	Borrebodagatan 10. T.	738
S 21. Larsson, Inez S. A.	b ms p	t e m		36	49		Hova, Skbg.	Box 22, Ålgårås	112
S 22. Larsson, I. Solveig M. ...	b p	g t e		37	50		Töreboda	O. Torggatan 9, T.	177
23. Lundell, G. Irene				37	50		"	Björkebacken, T.	559
S 24. Magnusson, Disa R. L.	ms p	e m		37	50		"	O. Kilen, Box 341, T.	819
25. Nilsson, I Viola				35	50		Tidan, Skbg	«Drottninggatan 1. T.	—
S 26. Ohlsson, Gunvor B. (Gun)	ms p	t e m		37	50		Töreboda	St. Berget, T.	623
27. Persson, Anna M. T. (Anne)				38	50		Tiveden, Skbg.	Pack 24, Finnerödja	28
28. Rosman, H. A. Anne-Marie				36	49		Hova, Skbg.	Bockerud, Ålgårås	118
29. Skoog, Margareta				38	50		Töreboda	Bäck, T.	653 b
30. Torstensson, Märta I. K.				37	50		Moholm, Skbg.	Kylle, Moholm	116
S 31. Adelby, G. Febe M.	ms p b	t e m		36	49		Töreboda	Nygatan 10. T.	—
Ordningssmån: Jan Fredriksson, Ann-Marie Rosman.									
• Inackorderingsadress.								T = Töreboda	

TECKENFÖRKLARINGAR

Fr: franska g: gymnastik s: sång (s) sång p. g. a. målbrottet h: hushållsgöromål s: slöjd I: Instrumentalmusik, frivillig
S: särskild (handelsbetonad) linje t: tyska e: engelska m: matematik b: bokföring ms: maskinskrivning p: praktisk kurs i engelska

Töreboda och Göta Kanal IV (Beskuret vykort).

MITT AVGÅNGSBETYG

Betygsgraderna äro för			
Insikter och färdigheter (utom handstil)	Handstil	Uppförande	Ordning
Berömlig (=A)	Mycket väl värdad (=A)	Mycket gott (=A)	Mycket god (=A)
Med utmärkt beröm godkänd (=a)	Väl värdad (=AB)	Gott (=B)	God (=B)
Med beröm godkänd (=AB)	Värdad (=B)	Mindre gott (=C)	Mindre god (=C)
Ikke utan beröm godkänd (=Ba)	Mindre värdad (=C)	Klandervärt (=D)	
Godkänd (=B)			
Ikke godkänd (=C)			
Ikke fullt godkänd (=BC)	(endast i ämne, i vilket lärjunge ikke åtnjutt undervisning i högsta klassen)		
Otillräcklig (=C)			

Alf Ragnar Elving Gunnarsson
som, född den 11 april år 1938 i Timmeröfja förs. Skarab. län
, intogs höst terminen år 1950 i samrealskolan i
Töre boda, har efter avlagd skriftlig prövning samt
vid denna dag avslutad realexamen, anordnad enligt gällande föreskrifter, erbållit följande vitsord

i kristendoms-kunskap	Ikke utan beröm godkänd
„ modersmålet:	
svenska språket och litteraturen	Ikke utan beröm godkänd
svensk skrivning	Ikke utan beröm godkänd
„ engelska	Med beröm godkänd
„ tyska	Ikke utan beröm godkänd
„ franska	Ikke utan beröm godkänd
„ historia med samhållslära	Ikke utan beröm godkänd
„ geografi	Ikke utan beröm godkänd
„ matematik	Godkänd
„ biologi med bållslära	Godkänd
„ fysik	Ikke utan beröm godkänd
„ kemi	Med beröm godkänd
„ håndstil	Väl värdad
„ teckning	Ikke utan beröm godkänd
„ musik	Ikke utan beröm godkänd
„ gymnastik med lek och idrott	Godkänd
„ manlig slöjd	Ikke utan beröm godkänd
„ kvinnlig slöjd	
„ hemkunskap och busbållsgörömål:	
hemkunskap	Ikke utan beröm godkänd
busbållsgörömål	

och har Alf Gunnarsson ådagalagt
Mycket gott uppförande samt iakttagit Mycket god ordning.
På grund härav har Alf Gunnarsson
blivit i realexamen godkänd, vilket härmed till bevis meddelas.
Töre boda den 29 maj 1954

Anm.
Vågrått streck efter åmnesrubriken kristendoms-kunskap anger, att lærjunge varit befriad från undervisning i detta åmne.
Vitsord inom parentes, försedd med siffran 1, anger, att lærjunge erhållit vitsordet vid flyttning till näst högsta klassen eller vid motsvarande prövning.
Vitsord inom parentes, försedd med siffran 2, anger, att lærjunge erhållit vitsordet vid flyttning till högsta klassen eller vid motsvarande prövning.

Nr 388 Hasse W Tullbergs Blankettförlag, Esselte, Sölm - S 8

Rektor vid

SÖ 7/4 54

Det är snyggt. Troligen Göte Anderssons penna och rektorns underskrift.

SLUTORD

Samrealskolan i Töreboda tog det mesta av min tid från och med sensommaren 1950 till och med försommaren 1954 och jag slapp en massa saker under de där åren. Det var en tid när barnarbete på landsbygden var mera regel än undantag. Vi förväntades bidra med det vi kunde från tidiga år och det gjorde vi med fördragsamhet och nöje. Nåja, nöjet var inte överväldigande när vi kröp på alla fyra i jordgubbslanden och rensade ogräs eller när det var vår tur att dra slipstenen, medan far vässade, som det verkade, hundra knivar på ett slåttermaskinsaggregat. Det fanns en mängd göromål på en lantgård, som minderåriga utförde självklart och utan att klaga. Men, som sagt: jag slapp det där under skolterminerna. När det blev sommarlov, blev man emellertid antagen i gårdens arbetslag igen.

När jag fyllt tretton år och började skolan i Töreboda, var det således, under terminerna, skolan för nästan hela slanten fyra år framåt. Det var långa dagar. Uppstigning (oftast motvilligt) klockan sex och till sängs (helst) klockan tio på kvällen. Jag hade min blåa Rex redo för färden till Gårdsjö klockan sju på morgonen. Jag cyklade alltid vägen om Kavelbron (det fanns alternativ) och jag noterade rörelser och röster där och i Vallsjöbols by och resten av vägen. På pakethållaren hade jag en ljusbrun portfölj, med läroböckerna för dagen och kanske något klädesplagg i reserv. På huvudet satt i regel en skolmössa, mörkblå till färgen och (kanske) ringar som visade vilken klass man gick i (1, 2, 3 eller 4).

Skolans rex var såklart rektorn. Har jag i denna berättelse antytt något annat, var det kanske i något sammanhang riktigt. Men Rud. Magnusson var kungen och ingen makt utgick från eleverna. Vi var konsumenter av utbildning, utformad av kungen och hans kansli (lärarna), under överinseende av Svenska Kyrkan och Staten. Allt i den här berättelsen beskrivs bara ytligt men jag hoppas att texten och bilderna ändå ger en hint om hur livet tedde sig för eleverna, lärarna och övrig personal vid Samrealskolan. Det framgår att vår rektor flackade omkring mycket under sin barn- och ungdom, allteftersom hans pappa (pastorn) kallades till nya uppdrag i Metodist-samfundet. Jag har visat några av de bönhus, där Carl Rudolf (möjligen motvilligt) fick tillbringa många timmar av sin fritid.

Vi har sett hur järnvägsstationen i Borgstena såg ut, där Fritz Lindén steg på tåget, för att ta sig ut i världen. Var det vackra stationshuset redan rivet och ersatt av något mindre vackert och rationellt, så är det som det är med det. Vi har lärt oss att jägmästare Gaunitz' pojkar i Sorsele troligen föredrog att vara ute i naturen och jaga insekter framför att jaga flickor, skrev jag av misstag. De hann nog med det fritidsnöjet också, tror jag. Framför att jaga efter en fotboll, hade jag tänkt skriva. Vi har noterat att Göte Andersson, *Gud ske lov*, var östgöte, vilket vi redan visste, efter år av föreläsningar av denne saklige man, som började sin karriär som ämbetsman i Stockholm och bodde på Grev Turegatan. Jag glömde att ge honom en eloge för hans sätt att hålla morgonbön i aulan. Under ett antal veckor i sträck högläste han ur en bok om Matilda Wrede (1864 – 1928). Den finska damen var i anden lite som Elsa Brändström (Sibiriens ängel) och ägnade en del av sitt liv åt att vara bland ryska krigsfångar. Göte Anderssons följetong från talarstolen i aulan var synnerligen hörvärd. Det var knäpp tyst i salen de där morgnarna.

Vi noterade som en kuriositet att Birgit Hellquists famor och mormor, både hette Matilda. Och inte nog med det: hennes farfar och morfar hette båda, August. Det där är information som ingen vill vara utan! ☺

Vi fick veta att doktorinnan Olga Junzell hade tre systrar och att hennes liv kantades av en rad sorgliga händelser, vilket inte hindrade att hon spred glädje och trevnad, var hon än framträdde (min personliga uppfattning). *Gymnastik med lek och idrott* var inte mitt favoritämne men det hindrar inte att jag minns Olga Junzell som min favoritlärare. Vi påminnes om att *Musik* och *Träslöjd* (för killarna) också stod på schemat. Sven Holmblad och Gotthard Björkäng hade nog inte så mycket gemensamt, utom det, att de båda var så kallade Timplärare vid Samrealskolan.

Nathanael Sandén, skolvaktmästaren, hade nycklar till alla utrymmen i skolan. Han litade mera på sitt eget fickur än på skolans centralstyrda Westerstrands- tillverkade klocksystem. Kockan, Fru Finnborg, hade ett stort hushåll, men hon behövde bara laga ett mål om dagen (i skolan) och hon hade hjälp att torka disken. Realskolan, i likhet med alla skolor, var ännu vid mitten av 1900-talet ett Kyrkans revir. Det märktes rent organisatoriskt av att biskopen i Skara var Eforus och kyrkoherden i Hjälstad Inspektor.

Samrealskolan hade etthundratjugotre (123) elever år 1953 - 1954, sextio (60) pojkar och sextiotre (63) flickor. I avgångsklassen var vi sexton (16) pojkar och femton (15) flickor.

Min avsikt är att skriva en fortsättning. Den ska handla om avgångsklassen och den kommer att utformas på det sätt som dagsform och allmänt lynne bestämmer. Den kommer att bli bra, kan jag lova och den kommer att bli rätt så lång.

Hög tid att avrunda: det tog längre tid än jag trott men det var kul.

Mariestad den 11 april 2024

Alf Gunnarson

Tack till Harald Gaunitz i Östersund för värdefull information om familjen Gaunitz!

PS

Det här är den slutgiltiga utgåvan. Ersätter preliminär utgåva, daterad 2024-03-24.

Facit till fråga, sidan 45: Ångermanlänningen Gunnar Hedlund var aldrig ecklesiastikminister.

DS